

Ujabb névsorok: oroszlországi munkaszolgalatosokrol

UJ ÉLELET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 88. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 SZEPTEMBER 10.

A magyar zsidóság felhívása a világ zsidóságának szervezeteihez

A magyar zsidóság kérő szóval fordul a világ zsidóságának szervezeteihez: támogassák a magyar kormányt az azt a törekvést, hogy a demokratikus Magyarországnak igazságos és méltányos békét biztosítsanak.

Magyarországon a zsidóság irtóztatós veszteségeket szenvedett; mérhetetlen erkölcsi és anyagi csapások után az 1942—1944-es években, több mint kétharmadát kiirtották. A felszabadulás után a demokratikus Magyarország kihirdette a jogegyenlőség helyreállítását és számos rendeletben intézkedett a zsidóság jogainak újból való biztosítása végett a gazdasági és jogi élet különböző területein. Noha az eddigi intézkedések, különösen azoknak gyakorlati megvalósulásai korántsem eredményezték azt a jóvátételt, amelyre a magyar zsidóságnak joga van, sikra szállunk a demokratikus Magyarország érdekében.

Ismerjük azokat a belső nehézségeket, amelyekkel a kormányt meg kell küzdenie és azt, hogy súlyos gazdasági erőpróba mellett kell megbirkóznia a leselkedő reakciós erővel. A 26 éven át tartott reakció mérge mélyen behatolt a társadalom sejtjeibe és ebből a betegségből egyszerre nem gyógyítható ki. De a méltányos és igazságos béke döntő fontosságú gyógyító eszköz lenne a demokratikus magyar kormány kezében és ezért is szót emelünk annak érdekében.

A kedvező béke erősíteni fogja a demokratikus magyar kormányt, viszont kedvezőtlen békefeltéte-

lek növelik az elégedetlenek számát és kétségtelenül gyengítik a kormány törekvéseinek erejét. A magyar zsidóság csak a demokráciájában erős Magyarországtól várhatja jövőjét és jogainak teljes helyreállítását. Ezért a magyar zsidóság életérdeke megkívánja, hogy a demokratikus Magyarország kedvező békét kapjon. Ebben az esetben remélhetjük, hogy egészséges gazdasági és társadalmi viszonyok között az itt élő és itt maradó zsidóság meg fogja találni boldogulását. Megelégedett légkörben több megértést várunk azon zsidó rétegek törekvése iránt is, akik családjuk kipusztítása után, nem akarnak, mert nem tudnak továbbra is diasporában kisebbségként élni.

Szilárd meggyőződésünk, hogy a méltányos és igazságos béke nagyban fog hozzájárulni Magyarországon a demokrácia megerősödéséhez és minél előbb a demokrácia, annál inkább remélhetjük a fasizmus maradványainak teljes megsemmisítését és azt, hogy a kormányt úgy formailag, mint lényegében azt a teljes elégtételt és azt a jóvátételt adja a magyar zsidóságnak, amely irányban már komoly lépéseket tett, de amelyeknek eredményei még nem teljesek.

Budapest, 1948 évi július hó 28-án.

A Magyarországi Izraeliták Országos Iródája,
Idelglenes Intéző Bizottsága

A Magyarországi Aut. Orth. Ivr. Hitfelekezeti
Központi Iródája

Ara 1 forint

A párisi béketárgyalás zsidóvonatkozású eseményei

(Párisi tudósítás.)

A zsidó világszervezetek erőfeszítései, hogy a béketárgyalások napirendjére tűzzék az európai zsidóság még meg nem nyugodott kérdését és a békeszerződések utján biztossítsák azon sérelmek jóvátételét, amelyeket a zsidóságnak a háború és az azzal kapcsolatos zsidóüldözés okozott, eredménnyel járt. Előbb a román, majd a magyar politikai albizottságban az angol delegáció javaslatára szöbakerült az ezen országokban élő zsidók ügye és mindkét albizottság többségi határozattal egy külön szakaszban biztosította az állampolgárok teljes jogegyenlőségét fajra, vallásra vagy származásra való tekintet nélkül és ennek a jogegyenlőségnek nemzetközi garanciáját.

A ROMÁN BIZOTTSÁGBAN

szeptember 10-én terjesztette be Nagy-Britannia képviselője Lord Hood indítványát. A vita során az angol képviselő rámutatott arra, hogy a román kormány ugyan több olyan törvényt hozott, amely a fasiszta zsidóellenes rendelkezések visszavonását célozza, azonban e kérdésnek a békeszerződés utján való rendezését mégis szükségesnek tartja, miután *ellenkezésként Romániának bármikor módjában állna ezeket a most hozott törvényeket módosítani vagy visszavonni.* A javaslat mellett *Averill Harriman*, az Egyesült Államok meghízottja emelt szót, aki kiemelte, hogy a háboruban elszenvedett súlyos szenvedések után a zsidók megérdemlik, hogy teljes biztossítást kapjanak jogaik tiszteletben tartására.

A MAGYAR BÉKESZERZŐDÉS

szeptember 13-iki tárgyalásán került ugyanez a kérdés napirendre. Ismét Lord Hood volt a javaslat előterjesztője. A magyar bizottságban lefolyt vita már kellemetlenebb kísértő körülményekkel járt. Csehszlovákia delegátusa felszólalásában nemcsak a háborús évek fasiszta üldözéseire hivatkozott, hanem rámutatott arra is, hogy a magyar demokratikus kormány minden erőfeszítése ellenére az antiszemitizmus Magyarországon még igen nagymértetű és ennek bizonyítására

hivatkozott a közelmúltban Magyarországon lezajlott különböző zsidóellenes kilengésekre. A bizottság itt is megszavazta a zsidók védelmére vonatkozó cikkelyt.

ÉRDEKES ELŐZMÉNYEK

játszódtak le a két tárgyalás előtt. Mind a román, mind a magyar békedelegáció szükségesnek tartotta, hogy a zsidó világszervezeteknek a békekonferenciához benyújtott memorandumához előzetesen állást foglaljon. De míg a magyar kormány beadványában arra hivatkozott, hogy már részben eleget tett, részben eleget kíván tenni mindazoknak a követeléseknek amelyeket zsidó szervezetek testvéreik védelmében kértek — és így tehát tulajdonképpen nem helyezkedett szembe az angol javaslattal —, addig a román delegáció a maga részéről élesen állást foglalt a javaslat ellen

A MAGYAR KORMÁNY MEMORANDUMA

a békekonferenciához szeptember 9-én került nyilvánosságra. Ebben felsorolja a demokratikus Magyarország által megteendőket a képviselők, amelyek a Magyarországon élő zsidók teljes polgári, gazdasági, társadalmi és vallási jogainak helyreállítását célozzák. A memorandum 38 törvényt sorol fel, amelyeket a háború befejezése óta hoztak és amelyek a zsidó jogok és vagyonok visszaadásáról gondoskodnak. Közli azonkívül, hogy további 16, a zsidóság anyagi restitúcióját és rehabilitációját szolgáló törvény van előkészületben; ezek között szerepel az állam lemondása az örökös nélkül maradt vagy elhagyott zsidó javak után öt megillető örökös jogról egy felállítandó központi zsidó jótékonyági intézmény javára.

A magyar memorandum rámutat arra, hogy a magyar zsidók visszahelyezése előbbi gazdasági pozícióikba nagyrészt az ország gazdasági helyzetén múlik. A beadvány elismeri, hogy az infláció, a súlyos jóvátételi terhek és az ország újjáépítésének nehéz gazdasági feladata mellett ez a visszahelyezés teljes egészében nem volt keresztülvihető és csak a békeszerződés aláírása után lesz lehetséges an-

nak megállapítása, hogy milyen módon kártalanítható a zsidóság.

A magyar kormány hivatkozik azokra az erőfeszítésekre, amelyeket a nácioknak és néhány — időközben már halálbüntetéssel sújtott — kollaboráns miniszternek kísérleteivel szemben Magyarország demokrata erői és a lakosság széles rétegei kifejtettek a zsidók teljes deportálásának és kiirtásának megakadályozása érdekében.

Ezeknek az erőfeszítéseknek köszönhető az, hogy 250.000 magyar zsidó ma is Magyarországon él.

A háború utáni antiszemitizmus kérdéséhez a memorandum leszögezi, hogy az összes zsidóellenes kilengések csak vidéken, fasiszta felbujtók izgatására történtek és kijelenti, hogy a kormány minden erőfeszítést megtesz, hogy ezeket a bűnösöket felelősségre vonja és egyben nagyarányú mozgalmat indítson a lakosság azon részének átnevelésére, amely még megvan mértelendezve a náci-propaganda által.

A ROMÁN ÁLLÁSFOGLALÁS

már részben más jellegű volt. Szeptember 6-án a román delegáció fogadta a zsidóság képviselőit.

Tatarcsu hangsúlyozta, hogy a zsidó lakosság szenvedésére való tekintettel a román kormány határozottan, egysezer és mindenkor véget kíván vetni minden faji vagy vallási megkülönböztetésnek és igazságtalanságnak. A román kormány már sokat tett ennek érdekében — hangsúlyozta a külügyminiszter — és folytatni fogja tevékenységét összes polgárai szabadsága és egyenlősége biztosítására.

Mégis, ennek a fogadásnak szellemével ellentétesen, szeptember 9-én, amikor az angolok javaslata ismeretessé vált, a román delegáció a békekonferenciához írásbeli nyilatkozatot küldött, amelyben

élesen ellenzi a brit javaslatot, kijelentvén, hogy az Romániát egy „lealacsonyító nemzetközi gyámság”-nak vetné alá.

A ROMÁN KOMMUNISTA PÁRT

főtájkára, Vasile Luca, szeptember 8-án Bukarestben fogadta a külföldi sajtó képviselőit, hogy előttük leszögezze a párt hivatalos állásfoglalását és politikáját a zsidókérdésben. „A zsidó problémát nem lehet megoldani új koncentrációs táborok és gettók létesítésével, hanem kizárólag azzal, hogy, lehetővé tesszük a zsidóknak, hogy felépítsék saját szabad életüket — mondotta a párt képviselője. — Meggyőződésem, hogy Palesztina felépítése a demokrácia és függetlenség elvével és az arabok között meglakítható demokratikus erőkkel együttműködve, biztosítani fogja azon zsidók számára nemzeti otthonuk felállítását, akik ebben az országban saját népi életüket akarják újra feltámasztani.” A kommunista párt nyilatkozata a továbbiakban hangsúlyozza, hogy a párt küzdeni kíván Románia összes polgárainak jogegyenlőségéért, egyben azonban nem ellenzi a zsidók szabad és önkéntes kívándorlását.

A ROMÁN SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT

augusztus 31-én ugyancsak a sajtó képviselői előtt megszögezte le a maga álláspontját. Előbb *Iordachescu*, majd *B. Solomon*, a párt főtitkárjai nyilatkoztak, mind a ketten hangsúlyozták, hogy a szociáldemokrata párt mindent el kíván követni a zsidó jogok és vagyonok visszaadása és a még elintézetlen kérdések megoldása érdekében. A szociáldemokrata párt politikája teljes szabadságot kíván adni a romániai zsidóság törekvéseinek érvényesítésére, irányuljon az akár a román néphez való asszimilációra, akár a történelmi és emberi jogokon alapuló zsidó nemzeti ideálok követésére, akár a zsidó néphez való önkéntes tartozás vállalására és az ezzel kapcsolatos kívándorlásra.

Bundajavítás

GORIUP ECET

alakítás, modern, tőkés, olcsó. Roblik Z. szücsmezési szalonjában, VIII., Baross-néica hat.

A templomjegyek fogytán vannak! Ne felejtse el templomülését kiváltani!

Az üléseket hétköznap délelőtt 8—1-ig, délután
3—5-ig, péntek—vasárnap 8—1-ig lehet kiváltani

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének beszámolója az V. kerületi tagozat nagygyűlésén

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének V. kerületi tagozata nagyszabású beszámolót tartott szeptember 11-én, szerdán este a Fürst Sándor-utcai kulturházban. A kerület zsidósága nagy érdeklődést tanúsított a beszámoló iránt és a kulturház zsufoltság megelt erre az alkalomra. A gyűlés vezérezonokául az egyesület vezetősége Stöckler Lajost, az Országos Iroda és a Pesti Izr. Hitközség elnökét kérte fel, mint aki leghivatottabb arra, hogy a magyar zsidóság bel- és külpolitikai helyzetéről számot adjon. Stöckler Lajos nagy beszédben mutatta meg azt a nehéz utat, melyet a magyar zsidóság a felszabadulás óta megtett. Beszámolója mintegy kavaládója volt a magyar zsidóság küzdelmeinek. Ismertette az elért eredményeket, rámutatott a hibákra s kijelölte azt az utat, amelyen haladva megvalósítható mindannyiunk óhajta: az egyetemes, kifelé és befelé egyaránt erős magyar Izrael. Mindenkit nagy megnyugvással töltött el ez a beszámoló, mert világosan kirajzolódott az a tény, hogy a magyar zsidóság sorsát olyanok intézik, akik tudnak és mernek cselekedni ott, ahol és amikor kell.

Az egyesület vezetősége nagyszerű tanujelét adta a demokratikus szabadságjogok, nevezetesen a szólásszabadság tisztelt-bentartásának, amidőn alkalmat adott a gyűlés keretében azok véleményének meghallgatására is, akik az ellenkező oldalon állva, homlokegyenest más úteket alkotnak maguknak a zsidó egység fogalmáról. Meghallgatták őket, noha felszólalásaik csupa elcsépeelt választási propagandaszólamokat tartalmaztak és nyilvánvaló céljuk a zavarkeltés volt. Jellemző a gyűlés közönségének tájékozottságára, hogy a felszólalók ezt a céljukat nem érték el, sőt a hallgatóság egységesen foglalt

állást a zsidóság hivatalos vezetői mellett.

A gyűlést dr. Földes István nyitotta meg, majd felkérte Stöckler Lajost, hogy tartsa meg beszámolóját a magyar zsidóság bel- és külpolitikai helyzetéről...

Általános figyelem között kezdte meg beszámolóját Stöckler Lajos. Előjáróban köszöntötte a megjelenteket, majd visszapillantást vetett az elmúlt idők eseményeire. Vázolta a felszabadulás utáni helyzetet. Közvetlenül a felszabadulás után — mondotta — a magyar zsidóság vezetői hozzáláttak a romok eltakarításához és nekikezdték az újjáépítés nehéz munkájához. Voltak, akik nem bíztak a munka sikerében, de a vezetőséget nem ingatta meg a kishitűek csüggedése. Olyan flegben valóították meg célkitűzéseiket, amely egyedülálló az európai zsidóság újjáépítésének történetében. A pesti zsidóság mindeneből kifosztva, az éhhalál küszöbén állt a felszabadulás után. Az első és nem a legkisebb feladat volt, legyűrni az éhség rémét. Nagy nehézségek árán, de megoldották ezt a problémát. Meg kellett kezdeni a teljesen lerombolt hitközség és intézményeinek újjáépítését. Amerre csak néztek, romokat láttak. Es munkához fogtak, csendben, reklámozás nélkül. Az eredmény, hogy újra állnak ezek az intézmények, közülük az első helyen a Zsidó Kórház, amelyet ugyiszólván a semmiből teremtetlek újjá. Hosszu hónapok munkájával, külföldi kapcsolatok teremkésével valamennyi intézményt újjáépítették. Az első időkben a maradék zsidóság nem élt közösségi életet, ennek ellenére a Pesti Izr. Hitközség újra él és a legjobb uton halad, hogy nemcsak a legnagyobb, hanem a legelső zsidó közösség is legyen Európában. Az újjáépítés munkájával egyidejűleg indult meg a harc a zsidóság elvesztett jogainak visszaszerzése érdekében. Ismeretes, hogy a vidéki zsidóság milyen súlyos veszteségeket szenvedett. Az első feladatok egyike volt a néhány tízezernyi hittestvérnek vissza-

segítése a deportáló táborokból. Azután került sor a teljesen lezúllott közösségek megszervezésére, s ma már közel háromszáz vidéki hitközség működik. Új életre hívtuk őket s most, az ő segítségükkel vivjük nehéz küzdelmünket, jogainkért. Azt hitük, hogy a felszabadulás után a megbékélés szellemében, feledtetni akarjuk vetünk az elszüvedett borzalmakat, helyett féktelen gyűlölet fogadott. Az antiszemitaizmus lőngja magasan lobog. Megugathatatlan elhatározással küzdünk jogainkért s szent meggyőződésünk, hogy ezt a harcot győzelmesen fogjuk befejezni.

Egy másik fontos feladat volt a barátai és barátságos kapcsolatok megteremtése a világ zsidóságával. Bizsékén vallom, — mondotta emelt hangon Stöckler Lajos, — hogy ezen a téren olyan helyzetet teremtettünk, mely azelőtt elképzelhetetlen volt. Ma a magyar zsidóság szerves részét képezi a világ zsidóságának. Megmenekülésünket, a győzelmes hadseregek mellett első sorban ennek köszönhetjük. Ez a bensőséges kapcsolat egyben kizárja annak a lehetőségét, hogy a múlt szörnyűségével még egyszer megismétlődhessenek. A világ zsidóságába való szerves beilleszkedésünk ahhoz a felismeréshez vezetett, hogy belső életünket is gyökeresen meg kell változtatnunk. Egységre kell törekednünk s ennek első jele volt a elonista erők bekapcsolása a pesti hitközség életébe. Ezt az a megfontolás vezetett hennünket, hogy csak az összes erők összefogásával lehet a szétszúllott maradék zsidóságot megmenteni. Ennek érdekében pozitív zsidókká, zsidóbb zsidókká kell lennünk. Erre törekvünk, erre nevezzük ígységünket. Nyugodt lelkiismerettel valljuk, hogy meg akarunk békélni minden-vel és mindenkivel. Hogy ez nem sikerült teljes mértékben, ennek politikai és gazdasági okai vannak. Nem mondhatja ránk senki, zsidó vagy nem zsidó, hogy el akarunk különülni. A zsidó koalíció megteremtésével bebizonyítottuk, hogy egységet akarunk és meg is fogjuk maradéktalanul valóítani ezt az

egységet, mert ez az alapja minden külföldi segítségnek. A legutóbbi Országos Gyűlésen ez már megmutatkozott és a közeljövőben felállítandó esuesszer vezet a magyar zsidóság egységét fogja bizonyítani.

A hitközségi választásokról szólva nyíltan beszélünk, mert elmult az az idő, amikor a zsidóság ügyeiről zárt ajtók mögött tárgyoltak. A választások megtartásához meg kellett teremteni az alapfeltételeket. Ez most megtörtént és rövid időn belül megtartjuk a választásokat.

Meg kell emlékeznünk még a magyar zsidóság mai helyzetéről és jövőjéről, mely szoros kapcsolatban áll az ország jelenlegi helyzetével és jövőjével. Az ország helyzete súlyos, fokozottabb mértékben áll ez a zsidóságra nézve, melynek helyzetét az antiszemitaizmus még nehezebbé teszi. Elismerem, hogy a demokrácia hivatalos szervei mindent elkövetnek, hogy felépítsék azt a demokratikus köztársasági formát, amelyben a zsidóság életlehetőségei is bentfoglaltatnak. A demokrácia el-

„A JÓ EGÉSZSÉG
ELSŐ FELTÉTELE
... A TISZTASÁG”

Ezt gyorsan elérheti a közismert FREGOLAN tisztító és suroló paszta használata után. Nagytakarításnál lakozott fehér ajtók, ablakramák, csempe, márvány tisztítására, parketta surolására legjobb a FREGOLAN paszta. Kérjen vagy rendeljen MEGMA egy doboz FREGOLAN pasztát kedvenc bevásárló helyén. Beszerezhető: minden drogériában és festéküzemben.

lenségei a zsidóságon keresztül akarnak útni a demokrácián. Egyetlen alkalmat sem mulasztottunk el, hogy sérelmelnk orvoslását kérjük.

A koalícióból kifolyólag követeltük, hogy azok, akik nem akarnak itt maradni, békében kiúndorolhassanak. Ezt most eggesek szemére vetik a zsidóság mai vezetőségének. Az egész világ zsidósága harcol Palesztináért, tehát ugyanezen a kötelessége a magyar zsidóságnak is. Ezért szemrehányást tenni, vagy úgy állítani be a dolgot, mintha ezzel elárulták volna a magyar zsidóság érdekeit, enyhén szólva rosszakarat. Igenis egységbe akarjuk tömöríteni a magyar zsidóságot, hogy teljes erőnkkel dolgozhassunk felemelkedésén. Sok a tennivaló, sok a munka és én e nagy munka elvégzésére hívok minden becsületesen és józanul gondolkodó zsidót a Magyar Zsidók Országos Egyesületébe — fejezte be nagyhatású beszédét **Stöckler Lajos**.

Ezután a hozzászólásokra került sor. **Adorján Antal** a volt Hadviselték Bizottságának tagja fejezte ki bizalmát a mai vezetőség iránt, amelyhez bajtársi hűséggel csatlakoznak.

Gábor Andor az egyesülettel szembenálló Zsidó Szövetség nevében szólalt fel és felkínálta a megbékülést. (Zajos közbeszólások: „Olvadjon be a szövetség s meg lesz a felekezeti béke!”) Kifejezte nagyrabecsülését a hivatalos szervek újjáépítési munkája felett.

Nátor Jenő sorozatos polémiába bocsátkozott az előadottakkal és a választások mielőbbi kiírását sürgette.

Erdős Miklós a Hapoel Sportegylet 3000 zsidó sportolójának nevében eszlekozott az egyesülethez. Tanúsítja, hogy a hitközség mai vezetőségének megválasztásánál maga is jelen volt, amikor alkotmányos formák között kerültek új vezetők a lemondott régiók helyébe. Azóta is élénk figyelemmel kísérté ennek a vezetőségnek újjáépítő munkáját és megállapítja, hogy a túlföltlen kritika csak rombolni képes. A mögötte álló munkástábor nevében kijelenti, hogy nem fogják tűrni a reakciós rendhontok aknamunkáját.

Domoakos Miksa mint az egyesület alelnöke, helyreigazítja az előtte szólók több kitételét. Tájékoztatót ad a legutóbbi hitközségi közgyűlés lefolyásáról. Pesten mindenki csak a maga dolgával foglalkozott, lasszóval sem lehetett munkatársakat fogni, akik hajlandók lettek volna közügyekkel törődni. Szerencse, — mondotta —, hogy a legnagyobb káosz napjaiban mégis csak akadnak férfiak, akik megragadták a gazdáltni kormányt. Ezek előbb romokat távolítottak, aztán építkeztek és végül előkészítették a talajt, hogy a hitközség vezetőségét demokratikus új szabályzat alapján választgassa meg annak rendje és módja szerint

Pest zsidóságának heolég része. Ismerteti azt a súlyos problémát, melyet a pesti zsidóság katasztréának felállítása jelentett. A hitelhagyottak vagy akár csak keresztény papírok birtokosai, hosszú hónapokon keresztül baboztak, hogy végre a maguk hovátartozását bevallják.

Rengeteg sok ember vonult át a fővárosban, mindenki ideiglenes lakásban lakott és tízezrek éltek huzamos ideig illegálisan. Művészet volt a pesti zsidóság számbavetele, de közben gondoskodni kellett az éhezokról vagy más nyomorgókról. Foglalkozni kellett a deportáltak hazahozatásával, betegek gyógyításával, agyok és árvaok ellátásával s nem utolsósorban a hitélet elmélgítésével is. A történelmi hűség kedvéért leszögezi, hogy a pesti hitközség vezetősége maga is részt vett az ellenállásá lali Szövetség alapításában, mert egy társadalmi egyesület megalkotása létszótt kívánatosnak. Ez a béke és együttműködés jegyében fogant társadalmi szövetség csak utóbb hajlott el a közösen megállapított elkötelezettségtől. Erre kellett azt a Magyar Zsidók Országos Egyesületétől újról elvárnivaló, mely a multban is béke és társadalmi munkát végezt és most minden zsidó nemzeti egybefogottsággal közelell a felekezeti béke egyetértés a demokratikus vezetést és az új hitközségi választást, ahol meg fog nyilatkozni a tömegek igazi arculata.

Dr. Földes István a felszólalásokból levont tanulságokat ismertette. Nem tartja megengedhetőnek, hogy a magyar zsidóság pártokra szakadjon.

Természetes, hogy aki közösségben él, el kell tennie a tárgyilagos kritikát, sőt egyenesen ösztönözzen hat az ilyen kritika. Kéri, hogy a nagy munkát végző zsidó vezetőknek tényeken alapuló objektív kritikába részesítsék.

Átadó üzlet — üzem —
iroda-helyiségeket
FELLNER
közvetít
Szt. István-körut 30. sz.
Mars-térnél

A Pesti Iar. Négyzet Leányvár-
házba templomában (Hungária-krt. 149.)
az ülések 1. hó 29-án
1/5—1/7-ig, 22-én, 23-án,
nap d. e. 9—12-ig, 23-án,
hétfőn 1/5—1/7-ig
a templom előcsarnokában követhetők.

Értesítés!

Értesítjük t. templomlátogatóinkat, hogy
Laudon-utca 3. sz. alatti imahelyiségünkben a templomülések bekezdése megkezdődött.

A Vezetőség

A zsidó hitközségekre vonatkozó új törvényes rendelkezések

A hivatalos lap szeptember 8-iki számában a zsidó hitközségekre vonatkozó két fontos rendelet jelent meg. Az egyik (10.400/1946. M. E. sz.) az izraelita hitközségek vagyoni ügycincik intézésére vonatkozó ideiglenes rendelkezésről szól, a másik (10.410/1946. M. E. sz.) a községkerületi bíróság hatáskörébe tartozó egyes ügyekkel foglalkozik.

Mind a két rendelet megjelenését hozzászólások előzik meg és azok a magyar zsidóság nagy katasztrófájából származó, függőben maradt bonyolult kérdéseket oldanak meg. 1944-ben még 562 zsidó hitközség volt, de a felszámolás után csak 249 alakult újból meg és ezek között is számos olyan hitközség van, amely tagjai csekély létszáma miatt a régi alapszabályokban megállapított keretek között nem tudja kifejezni működését. A megszűnt hitközségek vagyona sok helyen közpréda lett, nemcsak ingóságokat, tulajdonítottak el, hanem az üresen maradt templom, iskolák és tanházak tégláit és faalkatrészeit is szétlét vitték. Gondoskodni kellett tehát arról, hogy az Országos Irodáknak jogukban álljon a megszűnt hitközségek vagyona felett rendelkezni és azt az újból megalkult, de szászorult hitközségek javára felhasználni. A 10.400/1946. M. E. sz. rendelet felhatalmazza az Országos Irodákat, hogy a megszűnt hitközségek vagyona fölött ilyen szellemben rendelkezhessenek. Egyébként, a megszűnt hitközségek jegyzékét a vallás- és közoktatásügyi miniszter a hivatalos lapban is közzé fogja tenni, amely ténnyel e hitközségek jogi léte véglegesen megszűnik. Az újonnan alakult hitközségek között is számos olyan van, ahol oly kevesen tértek vissza, hogy alapszabályszerű keretek között a hitéletet fenntartani nem tudják és így a legfontosabb jogügyleteket, nevezetesen ingatlanok elidegenítése vagy megterhelése szempontjából ellenőrzésre szorulnak. Ezért a jövőben általában a hitközségek ingatlanait csak az Országos Irodák beleegyezésével adhatják el. Nem vonatkozik ez a korlátozás azokra a hitközségekre, amelyek tagjaiknak létszáma és az összes egyéb körülményeket figye-

lembe véve alkalmasak arra, hogy felsőbb hatósági ellenőrzés nélkül e legfontosabb vagyoni ügyletek tekintetében is önállóan rendelkezhessenek. Az ilyen hitközségek jegyzékét ugyancsak közzé fogják tenni a hivatalos lapban és teljes jogképességükről a vallás- és közoktatásügyi miniszterium okiratot fog kiszolgáltítani. Aki tehát a jövőben valamely hitközségtől ingatlant akar venni, annak vizsgálnia kell, hogy a hitközség birtokában van-e a teljes jogképességet igazoló okiratnak és azt a telekkönyvi hatóságoknak is ügyelembé kell venni.

A másik rendelet a községkerületi bíróságok hatáskörébe tartozott munkaügyi perek fórumainak ideiglenes új szabályozásáról szól. Sajnos, a vidéki községkerületek létszáma annyira megcsökkent, hogy a községkerületi bíróságok az 1868-ban megalkotott szabályok szerint működni nem tudnak. Másból a községkerületek meg sem alakultak és így ez idő szerint nincsen olyan bírói fórum, amely ezekben a vitás kérdésekben dönthetne. Ideiglenesen — addig, amíg a haladó magyar zsidóság új szervezete meg nem alakul, — a vallást feladatokat ellátó hitközségek alkalmazottak (rabbi, hitköltő, kántor, metsző és egyházsi) és a hitközség között a szolgálati jogviszonyból kifolyólag felmerülő vitás ügyek közigazgatási utra és így végző fokon a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez tartoznak. A többi hitközségi alkalmazottak peres ügyei, — tehát azoké, akik nem különleges vallási teendőket látnak el (pl. irodai tisztviselők) — a rendes bíróságok elé fogynak kerülni. A köztársaság kormányának ez a rendelet kifejezetten ideiglenes és csak addig szól, amíg „Az önkormányzati szervek” meg nem alakulnak.

Reméljük, hogy a magyar zsidóság legfontosabb életkérdéseinek megoldása után foglalkozni lehet ismét a szervezeti ügyekkel és rövidesen sor fog kerülni a haladó magyar zsidóság új szervezetének megalakítására.

(M. E.)

46 ÉVES HADIÖZVEGY vagyok, bármilyen munkát vállaltok, akár fizikai akár szellemi munkát. Hővezetői örekléce, avagy hitközségek kiválóan megelégnék. Nyelvismeretük van. Címünk: V. Saffar Imre-s. I/A. IV. 3. sz. Hoffmann Géza.

Katona József:

Szölichosz első hajnalán

szívünk tábláján kopogtat a bűnbánati ébresztő... Imádságos hajnalon, amikor még csend borítja a várost, alszik a lomb a levegőben s pelyeg sem rezdül a madarak nesztelen fészkeiben — Szölichosz első reggelén apró fények gyulladnak ki a zsidó-templomokban s sebzeltszívi zsidók ajkán felhangzik a megtérői imádság: „Halkyasd meg könyörgéseinket, Örökkévaló Istenünk, légy kegyes és könyörületes hozzánk: fogadd irgalommal és szeretettel a mi imáinkat. Engedd, hogy visszatérhessünk hozzád, Istenünk és fogadj vissza minket: ujtsd meg napjainkat úgy, mint régen”.

Hajnalt órán, amikor még sötétség tartja szárnyai alatt az alvó várost, zsidó imádság reszket az ég felé, zsidó könyörgés kopogtat a mennybolt kapuján. Az imádkozó zsidó ember szívén elhatalmasodik a bűnbánat érzése s egész lelkével a jóságos Égi Atya szeretetét keresi: reggelről-reggelre járja az imádság égi ösvényét s így feljut azon Ros-hasónó megtérőt ormára. És ezeken a harmatos reggeleken elzarándokol a szülők sírjához is s a holtak segítségét kéri bűnbánó utain.

... Szölichosz reggelein kérjük, várjuk az Örökkévaló kegyelmét, amelynek ígéretével így nyilatkozott meg Isten, a mi nagy mestereink, Mózes által: „Bocsásd meg, kérlek, e nép bűnét szereteted nagysága szerint és amint megbocsátottál e népnek Egyiptomtól egész mostanáig. És szólt az Örökkévaló: Megbocsátok a te szavad szerint”. Szentírásunk lapjain őrizzük az örök megbocsátó ígéret s a hagyomány tanításából tudjuk, hogy Isten közölte Mózesel: valahányszor Izrael fiai bűnvallomásuk idején ajkukra veszik Isten lényének tizenhárom tulajdonságát, mindig elnyerik a megtérők a megbocsátás kegyelmét. Ezért a szölichoszi bűnbánat idején újra meg újra felhangzik: „Örökkévaló, Örökkévaló, irgalmas és kegyelmes Isten, türelmesen elnéző, nagy a kegyelemben és az igazságban. Megőrzi a kegyelmet ezredzig, megbocsátja a bűnt, az elpártolást és a vétiket, de felmentést

nem ad.” Bűneink ehhez hozzáfűzik: „Felmentést ad — a megtérőnek; de nem menti fel azt — aki nem tér meg”.

Tudja és hiszi minden megtérő zsidó, hogy Isten irgalma nem szűnik meg soha. Oly nagy szenvedés nem sújthatja, annyi megpróbáltatás nem érheti, hogy hitében megindogjon, hogy Istenbe vetett bizalma megszűnjön... Amikor Áron főpap meghalt, a nép nem tudta elhinni, hogy a nagy papot örökre elvesztette: nem hitte Izrael, hogy az ajak, mely értele imádkozott, örökre elnémulhatott, a kéz, mely föléje áldást osztott, örökre megbénulhatott. Feltekintett az égre és látta, hogy négy angyal szállt ott Áron koporsójával. Izrael erre sem akarta elhinni, hogy a főpap nincs többé. Ekkor Isten eltávoztatta a gyülekezés sátorától két csodajelét, amellyel nappal és éjjel a pusztában vezette Izraelt — eltűnt a felhőoszlop és eltűnt a tűzoszlop. Most tudta meg Izrael, most hitte el a nép, hogy elérkezett a szenvedés ideje, a bűnbánat napja, a keserűség órája. Mert mindig akkor jön el a megpróbáltatások időszaka, mindig akkor halnak meg akitel szeretünk, amikor eltűnnek Izrael előtt Isten csodajelei, amelyek vezetik a jobb jövőre felé. Amikor Izrael elhagyja Isten útját, mindig a szenvedések ösvényére téved s akkor ráköszönt a szomorúság korszaka...

... Szölichosz első hajnalán, amikor még pihen a város és a sötétség szárnyai alatt nagy csend honol, fényben uszik a mennyek birodalma s kitérül a reszkető zsidó imák előtt az ég valamennyi kapuja: „Isten, Mindenható Királyunk, ott ül az irgalom trónusán és kegyelemben uralkodik: megbocsátja népe bűneit és sorra eltörli azokat: irgalmas a

Berga Elsterből hazatért Dajfárenki Piamat,

dr. Sárai Imre

fényképszt, ki és hol látta utoljára? Lehetősége-e, hogy Kelet-Oroszországba került? Ez az értesítés megerősítésre szorúna. Felmerül költségeket köszönettel megérteik. Sárai Sándor, Vajdasághy utca 10.

bűnösökhöz és kegyelmet gyakorol a gonoszokkal szemben is”. Reszkető lélekkel fohászunk Hozzá, felsőhajlunk bűnbánó alázattal Előtte s miattal kitérül bűnös lelkünk, elrebegjük minden bánatunkat, elzokogjuk minden fájdalomunkat... Az Örök Szövetség Ládája előtt imbolyogva égnék a gyertya-

lángok, a templomba beszüntő napsugarakban elhaló nyulnak a fények — a mi imánk szál, száll és feljut égi magasságokba:

„Irgalmas Atya, aki meghallgatod az elnyomottakat, hallgass meg minket.

Könyörület Ura, aki felémeled a megalázott lelküket, emeld fel népedet.

Hatalmas Isten, aki megsegíted a megtört szívűeket, segíts meg bennünket.”

Figl osztrák kancellár levélváltása a debreceni zsidósággal

A debreceni zsidóság nagyrésze osztrák táborokba került a szörnyű, 1944-es esztendőben. Azok, akik ezekbe a bécsi és bécskörnyéki „Lager“-ekbe jutottak, át is vészelték a fasiszta kalasztrófát.

A debreceni zsidóság statusquo és orthodox hitközségei nemrégiben levelet intéztek Figl osztrák kancellárhoz, kifejezésre juttatva a debreceni zsidóság hálaát. Ezt a levelet — az osztrák kormányfőhöz való továbbítás céljából — a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának intézőbizottsága juttatta el a magyar külügyminiszterhez.

Az Országos Iroda kísérőlevelével megállapítja, hogy a debreceni zsidók nagyrésze annak köszönhetően Isten különös kegyelme folytán a haláltól való megmenekülését, hogy a bécsi lakosság igyekezett nyomorúságukat tőle telhetően enyhíteni.

„Debreceni hittestvércink, illetőleg az őket képviselő debreceni statusquo ante és orthodox izraelita hitközségek, valamint a debreceni zsidó szövetség ezért indítással érezte magát az osztrák kancellár urhoz iratban kifejezést adni hálaát és köszönetének. Ezt az osztrák kancellár urhoz intézett iratot azzal a tiszteletteljes kérelemmel mutatjuk be Miniszter Urhoz, hogy azt diplomáciai uton az osztrák kancellár urhoz továbbítani méltózzassék.”

A magyar külügyminisztérium nyomban továbbította a debreceni zsidóság levelét Figl osztrák kancellárhoz, aki hosszabb levélben válaszolt a debrecenieknél.

A levél magyar fordításban így hangzik:

„A bécsi magyar főkonzulátus eljuttatta hozzám az Önök levelét, amelyet annak a napnak eszfordulóján irat, amelyen a nemzeti szocialista terror által Bécsbe és környéké-

re elharcolt debreceni zsidókat visszatérhettek otthonukba. Önök kifejezést adnak a háta ma érzéseinek, amelyekkel az osztrák nép iránt viseltetnek, azért, mert az együttérzést mutatott az Önök irányába és tevékeny segítőkészségről tett tanúságot.

Az Önök oly melegséggel és őszinte örömmel olvastam és köszönöm Önöknek spontán megnyilatkozásukat.

Szívesen támogattam volna a bécsi izraelita hitközséghez eljuttatott kérelmüket, de meg kell állapítanom, hogy különböző akadályok következtében most még lehetetlen az Önök által kívánt 400 holttest elhumálására és Debrecenbe való szállítása. Legyenek azonban meggyőződve, hogy az osztrák hatóságok, mihamlgy a viszonyok megengedik, a legmehszerebbmenőben igyekeznek majd teljesíteni a kívánságait.

Kívánom, hogy a debreceni zsidók gyorsan kiheverjék az elszenvedett fájdalmakat és további épülésre találjanak visszazserezt otthonukban.

Fogadják kíváló nagyrabesülésésem nyilvánítását.

Figl s. k.,
szövetségi kancellár.”

KI TUD valamit

Meller Emilie-ről

Wienből. 1944-ben Csepelre, majd Állítólag 1945-ben a Fertőháza hurokba. Szíves felvilágosítást kér: Előd. Bp., VI., Izabella-utca hetvenegy. III/27.

KI TUD

Weisz Artur

munkaszolgálatosról, aki 1913-ban Göncruszán született és 1942-ben Tiszaből elvitték Ukrajnába, ahol áprilisban 1943-ban tört el. Értésítést kér:

Gábor Dezső

polgári iskolai igazgató, Debrecen, Halvan-u. 1. I. em. 30.

Glosszák a hétről

SZÉPEN FOGALMALTA
MEG Ries István igazságügy-miniszter Debrecenben az igazságot, amikor ezeket mondotta:

— Az antiszemitizmus egyetlen demokratikus ország sem tűrheti meg. Ez nem zsidóbarátság, hanem humanizmus kérdése.

Ezekhez a szavakhoz nem kell kommentár. Igen, aki antiszemita, az nemcsak a demokráciának, hanem a humanizmusnak is ellensége!

„SOHASEM FELEJTÜNK!”
— ez a címe annak a kiállításnak, amely most nyílt meg a bécsi Künstlerhaus-ban, ahol koncentrált formában tárnak a közönség elé a le-tűnt fasiszta korszak szörnyű-ségeinek dokumentumait.

Mint a Wiener Kurir-ban, az amerikai hadsereg bécsi lapjában olvassuk: a széles-körü kiállításon láthatók azok a feljegyzések és felvételek is, amelyek arról tanuskodnak, hogy a náciak már hosszú esztendőkkel uralomarjutásuk előtt alvilági tevékenységet fejtettek ki Ausztria függetlenségének aláaknázására... Egy másik teremben az osztrák városok és falvak tönkremenéséről és rom-nyegedeiről „beszélnek” a fényképek... Egy harmadik helyiségben az ausztriai antiszemitizmus rémségei kerülnek bemutatásra.

E „zsidó terem” bejárata felett a következőket mondja a felirat: „A zsidóüldözésektől a zsidók elpusztításáig”. Külön táblák nincsenek a teremben. Minden további magyarázat felesleges. A kifüggesztett náci-rendeletek, náci-plakátok és a bécsi zsidók gyűjtőtáborairól, bevagonrozásairól készült felvételek ugyis mindent elárulnak.

Nem érdektelen leszögezni, hogy a bécsi kiállítást az osztrák főváros vezetősége rendezte. Nem a bécsi maradékszsidók, hanem Bécs hivatalos irányítói tekintik olyasmiknek a fasiszta és antiszemita pusztításokat, amiket sohasem akarnak elfelejteni. Nálunk a hasonló antiszemitaellenes kiállítást tudvalévően zsidó szervek hozták létre.

Egyébként csupán annyit kívánunk megjegyezni, hogy teljes mértékben egyetértünk

a bécsi jelszóval: „Sohasem felejtünk!”

MÜEMLÉKNEK minősítette — a Csehszlovák Távirati Iroda jelentése szerint — az erre hivatott csehszlovák kormánybiztosság Terezin (Theresienstadt) városának egyik gettó-részletét. És kiadta az utasítást, hogy az elnéptelenedett gettónak egy elnéptelenedett házcsoportját tartásuk fenn eredeti állapotában előjövendő idők számára.

Valami „szabadtéri muzeumhoz” hasonló tervet terveznek ebből a gettó-részletből. A német megszállás idején ugyanis csehszlovák és külföldi zsidók százezrei vonultak át Terezinre a lengyelországi haláltáborok felé.

A terezini műemlék-negyed voltaképp ugyanazt a célt szolgálja, csak állandósítva, mint a fentebb vázolt kiállítás!

Terezin cipusztított zsidóságának néhány üres házáat arra akarják felhasználni, hogy ezek az épületek — műemlékeként megőrizve — emlékek és leírások mulva is hirdessék az ember gonoszságát, amelynek megisméltőléséről minden időkre meg kell óvni a világot!

Terezin halálos-csendű gettója is azt harsogja a világ felé, amit a bécsi fasisztaellenes kiállítás hirdet: „Sohasem felejtünk!”

A „BBTE” nagy tenniszversenyén — mint a Világosságban olvassuk — antiszemita tüntetés zajlott le. A zsidó publikumot még az sem feszélyezte, hogy a köztársasági elnök is a nézők soraiban tartózkodott.

Mi történt a BBTE pályáján? Miféle földindulás, égszakadás hozhatta így ki sodrúkból a sportszerető ifjakat és lányokat?

Kizárólag az, hogy egy zsidó származású bajnoknő majdnem megnyerte az egyik versenyt.

Ez pedig türethetetlen lett volna abban a BBTE-ben, ahol a vallási és faji szempontokat már sokszor többre becsülték a sportszerűségénél, ahol ez a régi szellem, ugylátszik, intaktul megmaradt.

Az antiszemita kórust — a

Világosság szerint — olyan „sportférő” dirigálta, akinek bőljában annakidején Hitler és Szálasi képei lógtak a falon.

Ezeket a képeket — legálább is képletesen — átvitte most a BBTE klubházába. Mert, ahol az történhetett, amit a BBTE-ben történt, ott Hitler és Szálasi szelleme még ma is fertőz.

(SÓS)

Jó propaganda,

ha sportolóink külföldre mennek és ott kiváló sportteljesítményeikkel és sportszerű magatartásukkal hitet tesznek amellett, hogy a demokratikus Magyarország a romokból fölépülve, mellő társaként akar csatlakozni Európa demokratikus nemzeteihez.

De nem jó propaganda, ha ezek a külföldre kerülő sportolók — jelen esolben az oslói atlétikai európa bajnokságokon résztvevők egyike — olyan botrány középpontjába kerül, amelyről a következőket írja a „Kossuth Népe”:

A legsúlyosabb eset hőse egyik távfutónk, aki meg nem bocsátható vitába szállt Svédországban élő magyar deportáltakkal. Balogh elnök bucsubeszédében még az indulás előtt, nyomatékosan felhívta az atléták figyelmét arra, hogy mindenféle politikálástól tartózkodjanak. Mégis megtörtént ez az eset. Igaz, hogy ez az atléta nem zsidó volt, de olyan megállapításokat tett az ottani hazatérő akaró magyar zsidó deportáltak előtt, amelyeket a csapatvezetőnek sürű bocsánatkérésekkel és majdnem napokig tartó utánjárásával sikerült csak enyhíteni és a deportáltakat megnyugtatrni.

Ugy véljük, ehhez nem kell további kommentárt fűznünk.

(g. m.)

UTAZÓ, ki divatárucégeket látogat, elsőrangú divatcikket képviselhet „Régi cég” jellegű ajánlatokat a kiadóhivatalba.

KI TUD RÓLAT?

Tiefenbrunn Pál

okl. mérnököröl és feleségéről

Tiefenbrunn Pálné,

szül. ROZNER HÉDYRÖL.

Nagybocskón laktak, gyártelep. Szíves értesítést kér Stern Jakab, VI., Benczur-utca 8. földszint 2.

KI TUD RÓLAT?

Dr. Stern György

sz. Budapest 1916, anyja nevű Fleischer Berta, élemlent 1942 nov. 22-én Esztergom-táborból. Utolsó hír 1943. Sany (Oroszország). Magas jutalmat adok. Költséget térítlek. Stern Jakab, VI., Benczur-utca 8. földszint 2.

1944. Jul. 1-én Békásmegyerrre vitték

Singer Ibolya

(10 éves) és Gyuri

(12 éves) gyermekeivel. Aki további sorokról tud, értesítést agyódo szüleit. Ipoly-u. 26. Singer fűszerüzlet.

Deportáltak!

Drága szüleit 1944 júniusban Kossáról deportáltak két arya gyermekkel. Azóta semmi hírt nem kaptam. Nagyon kérem, ha valaki hírt tud vagy bárhol együtt voltak

Majerovits és neje, Klein Evike és Eduárddal, azonkívül Munkácsról nővérem,

Rubin Béláné

VERA és AGI gyermekeivel, könyörgöm, értesítsenek. Hálás leszek. Fried Lászlóné, Csengerly-utca 82/b. földszint 1.

KERESSÜK

Mandel Adolf, Sándor, Bertalan és Ede

Évéreinket, kik valószínűleg orosz fogságba estek. Ki hírt tud rólunk, értesítse Mandel Jenőt és Mór, Csehről.

Nagyon kérem azt a jólelkű hittevéremet,

akit Szegedről

1941 július 24-én az egynevezett első transzport deportáló-vonattal hurocolták el és véletlenül FELESEGEMMEL,

Salamon Zoltánnéval

született FUNGRESZ SZERÉNA (Kalocsa) és két leánykómmal, nyolcéves, barna JUDITKÁMMAL és négyéves, szőke GYÖNGYI KÉMMEL (Éva) egy vagónban volt és visszakerült. Irjon egy pár sort férjének, Salamon Zoltánnak, Kalocsa.

A főünnepéken a Pesti Izraelita Hitközség területén minden kerületben a hitközség tart istentiszteleteket. Egyesületek és intézmények csakis a Pesti Izraelita Hitközség szerartársi ügyosztályának előzetes engedélyével rendezhetnek istentiszteleteket.

Budapest, 1946. szeptember 17.

A PESTI IZRAELITA HITKÖZSÉG
ELŐLJÁRÓSÁGA

GOLD BÖRÖNDHÁZ BÖRÖNDÖK stb. óriási választékban
Baross-tér 15. Keletivel szemben. Tel.: 224-890

Mikor tehet feledni?

Annakidején az *Uj Élet* „Felejtjük-e?” címmel vezércikket közölt, amelynek írója azt fejtegette, hogy tulajdonképpen miért nem felejtethet egykönnyen a magyar zsidóság, amely annyit szenvedett és amelynek oly szörnyűsége a siratnivaló vesztesége. Cikkünk akkoriban általános feltűnést és érdeklődést kellett, egyben a hozzászólások egész sorát váltotta ki az arra illetékesekből. Legutóbb a *Népszava* kitűnő publicistája, Erdődy János irt hasonló tartalmú és irányú vezércikket, amely a hírbedi „városvédő” Hindy Iyánra emlékezve idézi azt a szörnyű kort, melyben grasszált a halál. A gyilkot hozó rémalakok ugyanis szinte pillanatonként olyan plakátokat ragasztattak ki, amelynek százszor ismétlődő refrénje ez volt: „Felkoncoltatiki!” A figyelemreméltó írásból, amely választ ad arra a kérdésre is: felejtjük-e el mindazt a rémséget, ami történt, illetve, mikor felejtethünk, vesszük az alábbi sorokat:

„Sokan akarnak napirendre térni a közelmúlt rettenete fölött, hogy a márt ócsárolhassák. Ugy viselkednek, mintha elfelejtették volna már azokat az éjszakákat, amelyeken sortűzek ropogtak a Dunaparton és Budapest utcáin, mintha már elfelejtették volna azokat a hajnalokat, amikor a korai járókkel ülésbe görnyedt, agyonlőtt holttestekre bukkant a kapuajtájában és a falak tövében, amikor szabad préda volt minden ember, asszony és férfi, fiatal és öreg, mindenki, aki nem tartozott a gyilkosok bandájához. Érzékenyek és érzékenyekedők ezek, — mintha már nem emlékeznének arra a léli hajnalra, amikor a Vigyszínház előtt akasztottakat lóbált a szél, vagy amikor az Eskü-téren németes rendben lefektetett meggyilkoltak testei heverték sorban a kövezeten, lábukon cédula hirdette, hogy a megdermedt hullák az akkori rendszer ellenfelei voltak. Lehet, sokak számára kellemetlen, legyenek is nyugtalanok ezek, ne legyen az élete, még az álma sem nyugodt annak, aki szándékosan, céltatosan el akarja halványítani a pusztítás és garzág korának véresen villogó felkiáltójét. Szabad és kell majd felejténi. Ha majd megfízelté mindenké azért, amivel adós, ha majd begyógyult minden akkor ütött seb, ha majd talpraáll megint ez a megkínzott és véroare korbácsoló ország. Akkor lehet majd felejténi.”

Nekünk is ez a véleményünk.

A vidéki zsidóság kötelességei

Erről is írni kell egyszer, bármilyen kellemetlen is.

A dolog azzal kezdődik, hogy kapsz egy ékes stílusban megírt levelet, csetleg ugyanilyen ékes szóbeli felszólítást, jelenj meg vidéken, mondjuk pl. Pécsen ekkor és ekkor, mert nagyszabású őszi kulturaprogramot kezdeményez a hitközség hetenként egyszer. Minden alkalommal pesti előadót ígérnek s téged tisztelnek meg azzal, hogy a sorozatot megkezdjed. A dolog lelkesítő, annak ellenére, hogy Pécs messze van s az embernek mindig kiszámított az ideje, de hát mit lehet tenni, a sorozatot mégis el kell kezdeni valakinek, így hát vállalod az ügyet s elküldöd leveledet a bizonyára boldogító igennel, már jó két hónappal a kilüszött terminus előtt. A vidékiek azonban nem feledkeznek el az ügyről s pontosan a terminus előtti héten figyelmeztető levelet küldenek, amire különben semmi szükség, hiszen noteszodban ugyanis előjegyzásban szerepel a dátum. Az ember gondolkodik, témát választ, ezt levélben közli a rendezőséggel, kér két-három nyomatot meghívót, hogy archívumába eltegye, mindből láttnivaló, mily komoly előkészületek történnek mindkét fél részéről az előadás sikere érdekében.

A második felvonás az előadást megelőző uapon történik. Az autót és a gumikat át kell vizsgálni, hiszen a mai gumik mind oly használhatatlanok, kellő mennyiségű benzint kell fölvenni, olajat, valami enivalót is be kell szerezni, mert autóval az ember sohasem tud pontos menetrendet megszabni és bizony akármilyen gyakorlott utazó is a meghívott előadó, az indulást megelőző éjszaka nyugtalanul hanyódik ide s oda. Koromsötétben, hajnali ötkor kell kelni, hogy végül is reggel nyolcór a Gellért-hegy tövében elérkezzünk az első defekthez. Siófok után kiderül, hogy egy buktatóban három rugó elrepedt s a logikus most az lenne, nem kísértetni tovább a sorsot, visszafordulni s valahogy a műuton elvergődni hazáig, hiszen a tulajdonképpeni rossz ut még az utazók előtt van. De hát délután előadás lesz, amelyen meg kell jelenni, így hát neki a bizonytalannak, legföljebb nem szabad gyorsan menni. Gyors tanácskozás: akármilyen lassan men-

jünk, az előadás kezdetére ott lehetünk.

És valóban, már félőtkor megérkezik a kis társaság. Gyors ebéd s máris el az előadásra, amely délután ötre van hirdetve. Féltákor az előadó már beszél s hűre be is fejezi. Villámgyors vizit s fekete szíves vendéglátóknál s este nyolc órakor már újból az országuton. Persze, sőtét van, így fokozottan kell ügyelni a gödrökre, szerencsére semmi baj, semmi defekt s így hajnali félhákor már újból Pesten, annál is inkább, mert reggel nyolcra fontos megbeszélés kifizve, amelyet a szerkesztői értekezlet vált föl. A nap különben is zsufolt. A szerkesztői értekezlet után megbeszélés a két iroda elnökével, ezután bizottsági ülés, az Arany János-utcában. Három, mire ebédhez jutunk, délután pártnap, ezen politikai beszámoló hangzik el, utána gyorsan ki Kispestre, oda is már hónapokkal előbb ígérkeztünk. 10 óra, mire vacsorára kerül a sor s majdnem éjfél, mikor kátogni kezd az irógép, hogy másnap reggel nyolcra ott legyen a cikk a főszerkesztő asztalán.

Most közjátékként nézzük meg, mit jelent egy ilyen előadás megtartása forintokban kifejezve, 75 liter benzin az 120 forint, olajjal 145 forint, ragasztó 20 forint, ebéd és élelmiszer 65 forint, rugótörés 250, összesen és szerényen, hiszen szállodaköltség nincs benne s csak egyszeri vendéglői étkezés, kereken 500 forint szerepel a kiadás oldalán. A bevételi oldalon természetesen semmi. Szóba sem kerül, hogy a vidéki hitközség bármit is fizessen, sőt, öket kell sajnálni, hogy nyomtatványra, portóra, újságkómünikére — mert vidéken mindig meghirdetik az előadásokat a helybéli lapokban — nagy csomó kiadásuk van, amikre a mai viszonyok között egyikre sincs meg a fedezet. Azt hisszük, vidéki s fővárosi olvasók egyaránt megértik s megérzik, mennyi közösségvállalás és közösségszolgálat van az ilyen vidéki kiruccanásokban minden résztvevőben, még a soffőrben is, aki az utszakasz utolsó részét már holtfáradtan s csak úgy tudta megtenni, hogy állandó beszédrel és figyelmeztetésekkel lehetett csupán éberségét fenntartani. És ez így megy hétről-hétre, tanuskodnak róla a városok, az

egészség főnkromegy bele, ez igaz ugyan, de ki törődik ilyen piszlicsár dolgokkal? A vidéki zsidóság, melyért mind-cz történik, a legkevésbé sem.

Mert mi lenne ennek a zsidóságnak egyetlen s legfőbb kötelessége. Az, hogy megjelenjék s legalább jelentéssel dokumentálja, tudja értékelni az áldozatot s idealizmust, mely az előadókat arra készíti, hogy fáradtságot s pénzt nem kimélve, járják az országot és hirdessék az Igét.

Ezzel szemben a vidéki zsidóság, mondjuk pl. a pécsi zsidóság, egyszerűen nem jelenik meg. Gyönyörűszép nyárató van, hát inkább kirándulnak, vagy talán futballmeccsre mennek, mit lehet tudni? Tudni csak azt lehet, hogy hallgatóság alig van, a hitközségi elnök csak szégyenkezni tud s mentgetni hivoit.

Hát igen tisztelt vidéki zsidók, ez rosszul van így. Nagyon rosszul! A pesti előadók nem büszkének tudományukra, de annyit föltétlenül elvárnak, hogy legalább azt a hallatlan nagy munkát megbecsüljék, amely egy ilyen vidéki „kirándulás” megvalósításával együtt jár. Igaz, vannak díszelni s kiadni való kivételek is. Debrecenben a Bika-szálló nagyterme megtelt és így van ez rendjén. De sehogy sem úgy, hogy nem elmenni, nem részt venni a zsidó közösség dolgaiban s így még hozzá nyitlan és szemérmetlenül igazolni: mi még a saját elnökünkkel sem törődünk, nem halljuk meg

hívó szavát, azt csinálunk, amit akarunk.

Ismételjük: ez nem lehet így tovább! A vidéki zsidóságnak kötelességei vannak önmagával szemben, pártállásra s felfogásra való tekintet nélkül, akik vállalják azt az áldatlan feladatot, amelyet ma a zsidó közösségek választott és önkéntes vezetői vállalni kénytelenek.

Ez az, amit kénytelenek

voltunk egyszer már szóvá tenni. S befejezésül csak annyit, hogy a „pécsei” példa minden célzatosság nélküli. Mert hiszen nyilván az az igazság, hogy Pécsen zsufolt terem fogadta az előadót. Ha valaki tán kételkednék, azt ajánljuk, a pécseiteket kérdezze meg s ne az előadót.

És még egyszer: jól van ez így?!

DÉNES BÉLA

Ujabb névsorok oroszországi munkaszolgálatosokról

Az archangelszki 211/2 lágerben vannak:

Havas István, Szeged, Vitéz-ut 18.
Földes Ferenc, Budapest, V., Währmann-u. 9. III. 1.
Grai Tibor, Budapest, VI., Vörösmarty-u. 54.
Bauer Endre, Budapest, VI., Király-u. 3.
Brosz László, Budapest VII., Garai-u. 22.
Krausz György, Budapest, VI., Szony-u. 17., vagy 21.
Niedermann Mária, Budapest, Népszínház-u. 42/44.
Weiler Géza.

Weisz József, Budapest, VII., István-ut 7., II. 2.
Kajmár György, Budapest, VII., Klauzál-u. 23., IV. 1.
Gyémánt György, Bpest, VI., Tercz-körut 46., I. 2.
Balász Zoli és Pál, Magyar Divatcsarnok.
Springer Imre, Kispest, Jázmin-u. 13.
Lieber József, Debrecen, Piac-utca 7.
Haróvics József, Hajdubárház.

A névsort hozta: Király Adolf, Kolozsvár.

Kimra 384/7 lágerben tartózkodó munkaszolgálatosok névjegyzéke:

Adler Sándor, Cegléd, Árpád-utca 31., kb. 34 éves, tisztviselő.
Birnbaum Zoltán, Budapest, István-ut 19., kb. 30 éves.
Böhia Tibor, Budapest, III., Filatori dűlő 18.786. hrsz., kb. 28 éves, kereskedő.
Glück József, Bpest, Hársfa-utca 54., kb. 26 éves, gyári m.
Gál József, Budapest, István-tér 11., kb. 36 éves, banktisztvis.
Grosz Endre, Bpest, Csáky-utca 37., kb. 24 éves.
Halasi László, Bpest, Lázár-utca 13., kb. 28 éves, szabó.
Klein Lipót, Pápa, István-ut 7., kb. 32 éves, fuvaros.
Márkus Lajos, Harsány, kb. 24 éves.
Müller Ernő, Budapest, Szővegség-u. 2/b., kb. 36 éves, kártyos.
Miltzer Lajos, Lenti, kb. 29 éves, kereskedő.

Morgenstern József, Hajdubárház, kb. 40 éves, kereskedő.
Márkus Sándor, Budapest, kb. 36 éves.
Neumann Sándor, Zalaegerszeg, Kazinczy-tér, kb. 27 éves, kereskedő.
Österréicher László, Kapuvár, kb. 32 éves, pék.
Schwarz Ignác, Szamossályi, kb. 32 éves, cipész.
Silszer Miklós, Budapest, Zápolya-u. 26. (édesanyja: S. Viktorné), kb. 24 éves.
Vámosi György, Bpest, Csáky-utca 49., kb. 36 éves, ügynök.
Weisz Jenő, Veszprém, Kosuth-u. 20., kb. 28 éves, nyersbőrkereskedő.
Winkler Lajos, Kemeneshőgyész, kb. 25 éves, földmunkás.
Zobel Jenő, Buj (Szabolcs m.), kb. 32 éves, szabó.

Az O. Za. S. B. Információs osztálynak közlése szerint fentnevezettek egészségesek és jól vannak.

A névsor kölését legközelebbi számunkban folytatjuk.

Kaudererné
Papp-Váry Ilona

kesztyű- és táskák különlegességei s z a k ü z l e t

Budapest, IV., Váci-u. 11/b.

299/10. számú
Krim félszigeti
munkaszolgálatosokat

kérem közöljék címüket.
Kálár. Népszínház-utca 55.

Vallomás a közösségnek

— És most vallanod kell végre önmagadról, szerepedről, munkádról és cselekedeteidről: mit áldoztál Te a zsidó közösség érdekében? Eddig bizony nem sokat. Mindig másra hárítottad a fizetést: Jointra, Palesztinára, Amerikára, külföldre.

— A sors, a véletlen, a szerencse, bizonyos fokig ügyességed és öllelességed, megmentették nemcsak az életedet, hanem talán a vagyoned egyrészét is. Jól értsd meg: nem a vagyoned, esetleg ékszereid, részvényeid és bérházaid mentettek meg Téged — hiszen legelőször ezeket vették el tőled —, hanem Te őket. Te az ember, aki fontosabb vagy, mint a holt tőke: Te a zsidó, akire nagyobb feladat vár annál, semhogy mogorva csüszte, zsugori, farkas és bizalmatlan baktere légy a kamatnak és haszonnak. Meg kell tanulnod: nem annyit érsz, amennyi vagyoned van, hanem amekkora áldozatkészséggel felhasználsz az a zsidó közösség megerősítésére.

— A kor szelleme a haladás irányába fordult: a demokratikus erők visszaadták szabadságodat. Nem lehetsz többé rabszolga még akkor sem, ha már megszoktad s nehezedre esik a szabad ember kötelességeit önként vállalni. Nem szolgálhatod többé a pénzt, mert a közösséged számon tart, tervei vannak veled s nem nélkülözheti munkádát.

— Minden perctől, eseménytől, embertől, évszaktól és templomtól vársz valamit: elismerést, amely hizeleg, hiúságnak, egy gondolatot, amely tartalmat ad sivar, életednek, egy mosolyt, ölelést, simogatást, amely belodoggá tesz. Természetes, hogy mások is várakozással néznek feléd: zsidó intézmények, amelyeknek segítő tevékenységét előrelendítheted, ha jó forintjaidat nem vonod meg tőlük: gyermekek csodálkoznak rád, akik visszatértek a Dunaparttól, de tüdejükben már megkezdte naplóját írni a gyilkos kor: az üldözésekben megnyomorított öregek, akiknek fiait eszeveszett gyilkosok az ukrainai halálmezőkre kergették, akik egyidőben veszítették el a mindennapi száraz kenyerüket és gyermekeiket: a háboru után támadó munkanélküliek ezrei, akik, hidd el, nem lustaságból váltak meg az iróasztaltól, munkapadtól, üzemtől, gyártól, hanem a gazdasági élet kényszerrendszabályai folytán kerültek ki az utcára.

— Ma még segíthetsz, ma még szeretettel és jóakarattal áldozatoddal megmentheted megtiport zsidó testvéreidet. Önkéntes hozzájárulásoddal, adakozásaiddal megvetheted az alapját azoknak az intézményeknek, amelyek zsidó emberek tízezreit foglalkoztatják, segítik és támogatják. Önmagadat mented meg, ha a közösségedet támogatod, a lelkiismereted nyugalmát és társadalmi helyzetted biztonságát teremted meg, ha a szavakon és ígéreteken túl anyagi javaiddal szolgálod a zsidó közösséget. A „félelmetes napok” előestéjén gondolj a kötelességeidre, amelyek a zsidó intézményekkel szemben rád hárulnak.

GERVAI SÁNDOR

Autó
Portál
Butor
Ablak

ü v e g

Wagner,
Kazinczy-u. 9.
Telefon: 221-675

Háziszóttest

az ismert gyönyörű képek
viteiben ismét készítik
ÉHRENFELDNE,
Izabella-utca 67.

A Lányos izlésű
közönség részére

FEST TOMBOR TISZTIT

V. Személyutca. 25
tel.: 122-398

Hontalan zsidókat akarnak letelepíteni Argentínában, ahová eddig csak lengyel katonák és arabok kaptak beutazási engedélyt

Irta: SÓS ENDRE

Az utolsó időben több ízben merült fel a hontalan zsidók elhelyezésének problémájával kapcsolatosan Argentína neve. Ennek az aránylag gyéren lakott országnak ugyanis szüksége van minél gyorsabban sok-sok bevándorlóra. Politikai és gazdasági okok egyaránt sürgetik a bevándorlási akciók sikeres és széleskörű lebonyolítását.

A politikai ok — a Brazíliával való rivalizálás. A gazdasági ok — a földműveléshez elengedhetetlen mezőgazdasági munkások hiánya.

AHOL HUSZONÖTMILLIÓ BEVÁNDORLÓNAK IS VOLNA HELY

Délamerikában erős vetélkedés folyik a két kimagasló ABC-állam: Argentína és Brazília között. Eddig a nagyobb embertömegű Brazília, amelynek 43 millió lakosa van, vitte el a pálmát. Argentínában, amelynek területe 2 millió 980.000 négyzetkilométer, csupán körülbelül 13 millió ember él. Ez azt jelenti, hogy a hatalmas termőterületek jelentős része vagy nincs egyáltalán, vagy nincs kellően igénybevéve.

Argentínában, amely területileg az Egyesült Államok egyharmadával egyenlő, esetleg 25 millió bevándorló számára is lenne hely. De 5—10 millió idegen bebocsátása szinte nemzeti érdek.

Ezért volt az, hogy Argentínában a nemrégiben lezajlott választások előtt és a választási harc alatt is, a bevándorlási probléma körül folyt a legtöbb vita. Peron hívei és Peron ellenfelei egyetértettek ugyan a bevándorlás nagymértvű engedélyezésének elengedhetetlenségében, de nagyon is különböző nézeteket vallottak abból a szempontból, hogy — kik legyenek a letelepítendők?

ANDERSÉK „HOZOMÁNYA” ÉS AZ ARGENTIN „FÉLFASISZTÁK”

Argentínában is vannak fasiszta színezetű és jellegű alakulatok, amelyeknek számai a legmagasabb körökig elnyúlnak. Ezek az argentin fasiszták, akik — mint egy-

svájci lap szellemesen megállapította — európai szemzőből nézve inkább „fél-fasisztáknak” nevezhetők, épúgy felhasználják propaganda-fegyvertárukból az antiszemita szövegeket, mint európai példaképeik.

De ezek az argentin reakciók azért is hirdetik bizonyos bevándorlási rétegek bebocsátási elsőbbségét, mert joggal remélhetik, hogy ezek a letelepítők az ő táboruk létszámát fogják növelelni.

Nagy agitáció folyt különböző argentin lapokban az Észak-Olaszországban feloszlás alatt álló, ultranacionalista és pogromkedvelő Anders-csapatok egyrészének argentinai „meghívása” érdekében. Kétségtelen, hogy az Anders-legények letelepítése végeredményben nem lenne rossz üzlet Argentínának, hiszen ezek a demokratikus Lengyelországba visszatérni nem tudó katonák szívesen vállalnák minden földmunkát. Ezenkívül szó van arról, hogy — amennyiben csoportosan vándorolnak be — megkapják a brit főparancsnokságtól hadfelszerelésük egy részét is, többek között, azokat az elavult tankokat, amelyekből kis átalakítással kifizető traktorokat lehet csinálni.

Szívesen lát Argentina arab mezőgazdasági munkásokat is. Ezek az igénytelen, éhbéért dolgozó és többnyire öntudatlan arabok, akiket még nem „mételyezett meg” a szocialista eszmévilág és a szakszervezeti mozgalom, igen jól jön-

nének az argentinai nagybirtokosoknak.

Szenvedélyes disputák csak a zsidók beengedése körül tapasztalhatók. Vannak, akik nagyobb zsidó csoportokat is

bebocsátának. Vannak, akik csupán minimális-számú zsidó letelepedését engedélyeznék. De egyik álláspont képviselői is, másik nézet hirdetői is valamiféle arányt óhajtának a bebocsátandó nemzsidók és zsidók között. Vagyis — kár szépíteni a dolgot! — letelepülési numerus clausus-ról van szó. És ez akkor is fájdalmas, ha az ilyen „zártkörű mot” a legliberálisabban kezelik. Az ilyesmiiben ugyanis távolabbi veszedelmek tég lehetőségére rejlik.

MARIANO MORENO ZSIDÓ ŐSEI

Abban az országban, ahol a fasisztabarát és pogromkedvelő Anders-legényeket, valamint az arab földműveseket elébehelyezik a zsidó bevándorlóknak, régi multra tekinthet vissza a zsidóság. A XVII. század közepén Buenos Ayresben, Cordobában és Rosarióban már fejlett hitközségeik voltak az inkvizíció elől menekült zsidóknak. Ezenkívül: sok marannus is letelepedett Argentína földjén. Ezek a marannusok gyakran házasodtak össze a bennszülöttekkel. Ilyen zsidó „beütésű” kreol családból származott Mariano Moreno, az argentin függetlenségi gondolat lángjelképe hirdetője.

A modern zsidótelepülések a XIX. században kezdődtek. 1852-ben előbb német és angol, majd balkáni, előzsidai

és északafrikai szefárd zsidók érkeztek az országba. 1870-ben elzászi zsidók találtak új otthonra, 1889-ben — 50 dél-oroszországi zsidó család bejöveteleivel — megindult a keleteurópai áramlat, amely később nagyobb lendületet vett.

1868-ban alakult meg a mai buenosayresi zsidó hitközség. 1890-ben egész Argentínában még mindössze 1000 zsidó volt. 1895-ben már 4000-ra emelkedett a számuk. Ettől kezdve hatalmas tempóban zajlott le a bevándorlás. 1902-ben 30.000, 1908-ban 40.000, 1933-ban 250.000, ma pedig — pontos népszámlálási adat nincsen — 300—350.000 zsidó él Argentína földjén. Nem vitás, hogy nébányezer, sőt néhány tízezer zsidó letelepítésével lehet még számolni előbb, vagy utóbbi pár éven belül.

TIZENKILENC JCA-TELEP

Az Argentínába érkező zsidók könnyű helyzetbe kerülhetnek, ha elég erősek ahhoz, hogy földműveléssel foglalkozzanak. Az JCA telepein minden zsidó bevándorlót foglalkoztatni tudnak. Azokat pedig, akik jó munkát végeznek, később saját földhöz is juttathatják. Argentínában még mindig aránylag olesó a föld.

Az JCA — nevezzük egyszerű teljes nevén: Jewish Colonisation Association — főbb telepei a következő országreszekben terülnek el: 9 nagy kolónia Entre Rios provinciában, 2 hatalmas kolónia Santa Fé tartományban és 1 óriási minta-telep Santiago des Esteros-ban. A különböző kolóniák különböző zsidó emberbarátok neveit viselik: Montefiore-ét, báró Hirsch-ét, Narcisse Levin-ét és másokét. De az egyik nagy kolónia Mózesnak, halhatatlan tanítómestereinknek emlékére idézi.

A zsidó kolóniák javarésze az enyhébb klímájú területe-

ken, a 31. és 38. szélességi fokok között fekszik és kapcsolatban áll a vasuti fővonalakkal. Buenos Ayres és a legfontosabb kikötők sincsenek e telepektől távol.

A kolóniák részben kollektív mezőgazdasági és állattenyésztő telepekből, szövetkezeti gazdaságokból, részben pedig kisebb magánfarmokból állanak, amelyeket az JCA bocsátott részletfizetésre a zsidó bevándorlók rendelkezésére. Az ilyen parcellák 100—150 hektárnyi kiterjedésűek.

Az JCA, amely előrelátó telepítési politikát folytatott, körülbelül 195.000 hektárnyit jó, de megműveletlen területet tart tulajdonában, ami nagyon megkönnyíti a további bevándorlók elhelyezését.

Nem kell azonban azt hinnünk, hogy az argentinai zsidók túlnyomó többsége mezőgazdasággal foglalkozik. Sőt, az ottani zsidók nagy kisebbsége művel, vagy művelte-

Dr. BÉKÉSI TIBOR és
dr. HARASZTHY VINCE
nyug. rendőrszerekesek

MAGÁNNYOMOZÓ

irodájukat ismét megnyitották.
MEGFIGYEL!

NYOMOZI
INFORMÁLI

VII. Erzsébet-kr. 17. III. 14.
Tel.: 222—802.

Villamossági

háztartási cikkek, szerelési anyagok, Vétel. Eladás. Bizomány. GERŐ SÁNDOR, Budapest, VI., Óutca 21.

földet. Az argentinai zsidók foglalkozási megoszlása — Mark Wischnitzer adatai szerint — a következő: 60% kereskedő (főleg gabona- és marhakereskedő), 23% kézműves és kisiparos (elsősorban bőrfeldolgozó, bútorkészítő és díszműves), 13% földtulajdonos és földműves. A maradék megoszlik az orvosok, jogorvosok, újságírók, gyógyszerészek, jogászok, mérnökök és építésszek között.

Az argentinai zsidók magas színvonalát, cionik érdeklődését és intenzív szellemi életét legjobban sajtójuk tükrében figyelhetjük meg. Argentínában 35 zsidó napilap és folyóirat lát napvilágot. Buenos Ayresben két jiddis napilap jelenik meg, továbbá a káthyelvi (jiddis és spanyol) heti és havi orgánumiok egész sora. A legolvasottabb hetilap az ottani cionista szövetség *Jiddische Welt* című folyóirata. Zsidó hetilapok kerülnek kiadásra, Buenos Ayresen kívül, más városokban is. Külön zsidó sajtója van Avellanedának, Bernasconinak, Paranának, Sallának és Santa Fének. A *Meisesevit* lében megjelenő zsidó mezőgazdasági folyóirat egyike a világ legnívósabb agrár-organumainak.

Rendkívül fejlett zsidó szövetkezeti élet van Argentínában. Szövetkezeti alapon nyugszik a buenosayresi Zsidó Népbank is, amely egzisztencia-alapítási kölcsönök látja el az új életet kezdő és újonnan szerzett földjeikhez állatokat és gépeket vásárolni kívánó telepeseket.

ÜNNEPEKRE EGY

előimádkozót felvesszünk,

aki a leinólást is végzi. Ajánlatokat Mezőkövesdi Orth. Hitközség, Kohn Jakab elnök címére kérünk.

Kefék, seprők, kosarak!

Legjobb kivitelben kaphatók Stern Zoltán István-ut 27. Tel.: 425-536. Hírközlő Kormány-utca 82. Telefon: 228-486

Az aszódi izr. hitközség

felkéri mindazokat a hittestvéreket, akiknek hozzáférése az aszódi izr. temetőben nyugszik, hogy cimetüket haláluk után küldjék a Hitközség vezetőségével.

Varrónó parigazetvással felvétetik. Birtokosok, EL. Kossuth Pál-utca, 82/B.

A Mazot tájékoztató előadása a zsidóság aktuális kérdéseiről

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének vezetősége hétfőn, szeptember 16-án az egyesület VI. kerületi tagozatának közönsége számára adott tájékoztatót a magyar zsidóság aktuális kérdéseiről, a Mazot zsufolóság megítelt Andrássy-uti klubhelyiségében.

Szalai József a gyűlést megnyitó beszédében üdvözölte Stöckler Lajost a Pesti Izr. Hitközség elnökét és dr. Földes István elnökhelyettesét, valamint az egyes kerületi tagozatok küldötteit és a vendégeket.

A zsidóság bel- és külpolitikai helyzetének minden momentumára kiterjedő beszámoló előtt Solt Izbeyta előadó művésznő szavallta el Szabolcsi Lajos „Vigasztató” című költeményét nagy hatással.

Ezután dr. Földes István emelkedett szólásra és mindennek előtt megállapította, hogy a VI. kerületi belső körzet, Vársongyi Vilmos egykori kerülete, mindig a demokrácia bölcsője volt az elmúlt évtizedekben.

Ezt a demokratikus szemléletüket vitték be a kerület képviselői a hitközségi életbe is. Ha igaz, hogy a magyar zsidóság tisztellel őrzi a mult hagyományait, akkor ezt a szellemet kell újra feléleszteni. Nem akar foglalkozni az elmúlt zsidó rezsim hibáival, ezt a történelemre bizza. A megpróbáltatásokkal teljes időkben azok vették kezükbe a magyar zsidóság sorsának irányítását, akik iránt most rosszakaratú vádakat hangoztatnak. Megállapítja, hogy a nyilas uralomtól a felszabadulásig ezek a férfiak ezer veszély között bátran és becsületesen teljesítették kötelességüket. Azért tartja ezt szükségesnek leszögezni, mert újabban pártok alakulnak, programokat adnak, amelyekben félrevezetik a tájékozatlanokat és lebecsülül igyekeznek azokat a nehezségeket, melyekkel a felszabadulás után a zsidóság hivatalos vezetőinek meg kellett küzdeni. Vádként hozzák fel azt is, hogy mindezidélj nem

tartották meg a választásokat, sőt nem készítették el a választói névjegyzéket sem. Erre nézve kijelenti, hogy ez az összeállítás azért késett, mert állandó változások voltak a lakosság állandó tartózkodási helye tekintetében, be kellett várni, a deportáltak, internáltak, hadifoglyok és egyéb távollévők visszatérését, hogy meg lehessen állapítani a választói jogosultságot.

Most megtörtént ez az összeállítás s a névjegyzéknek közzétételre a legközelebbi időben megtörténik. A továbbiakban kifejtette, hogy a Mazot azért alakult, hogy a zsidó közvélemény szűcsőve legyen és ebben az egyesülésben létrehozzák az orkestrát, neolog, cionista egységet.

A zsidóság jelenlegi vezetői helyesen mérték le a cionizmusban rejlő dinamikai erők nagyságát. Cionizmus annyit jelent, hogy minden becsületesen gondolkodó zsidónak egyúttal kell működnie Erec felépítésében, hogy azok, akik nem tudnak, vagy nem akarnak itt élni, békés otthonot találjanak egy szabad hazában. Újabban a sajtóban is éles személyi támadások jelennek meg a zsidóság egyes vezetői ellen, azal vádolják meg őket, hogy cionisták és ki akarják vándoroltatni a magyar zsidóságot. Erdélyes érveléssel és adatok egész seregével utasította vissza a Stöckler Lajos és Domonkos Miksa ellen elhangzott személyi támadásokat. A zsidó közvéleménynek egyébként a közeljövőben módjában lesz — mondotta — állást foglalni minden kérdésben és a választásokon megmutathatja majd, hogy helyesli-e a zsidóság mai vezetőinek politikáját, mely egy őszinte, igaz, demokratikus zsidó élet megvalósítására irányul.

A magyar zsidóság külföldi kapcsolatairól megemlékezve kijelentette, hogy a zsidó világszervezetek külpolitikailag igyekeznek mellénk állni, nevezetesen az ország számára is igazságos béke elnyeréséhez kívánnak segítséget nyújtani

és határozottan működnek és vetik latba minden befolyásukat e cél érdekében Párisban. Tetszik ezt azzal a meggyőződéssel, hogy a demokratikus Magyarország erősítésével megerősödik a magyar zsidóság helyzete is. Végül felhívta a hallgatóságot, hogy támogassák az egyesületet a kitűzött célok elérésében, hogy szociális, kulturális és karitatív céljait maradéktalanul megvalósíthassa.

A nagy tetszéssel fogadott és tartalmas beszámoló után Szentiványi Kálmán kedves és szellemes előadása következett, mely élénk tetszést aratott a hallgatóság körében.

A jelenlevők kívánságának engedve Stöckler Lajos emelkedett ezután szólásra. A mai vezetőségnek — mondotta — nem kell beszélnie arról, hogy mit végzett a felszabadulás utáni idők óta. Mindezzel ékezetesen beszélnék helyette a hitközség újjáépített intézménye, a zsidó kórház és az újra megnyitott templomok. A hitközség iskoláinak ma több tanulója van, mint valaha. A pesú zsidóság támogatását kérte az egység létrehozásában, mert kifelé és befelé csak ez biztosíthatja a zsidóság létét és ez adhat cselekedeteinek súlyt és jelentőséget. Ezért akar egységet a Mazot. Egy feltett kérdésre válaszolva kijelentette, hogy a deportáltak és hadifoglyok hazahozatalát a vezetőségtől független tényezők intézik. Ennek ellenére a multban is mindent meglettek, hogy ezt meggyorsítsák és a jövőben is mindent elkövetnek ennek érdekében.

Szalai József elnök a VI. kerületi zsidóság gazdaságáról biztosította Stöckler Lajost és a hitközség mai vezetőségét és megköszönte az előadókak a részletes és tartalmas tájékoztatásukat, majd dr. Pásztor József ügyvezető igazgató jelentette meg be, hogy az egyesület helyiségében szeptember 17-től kezdve információs és panasz irodát állítanak fel, amely minden ügyben naponta délután 3-6 óra között díjlatlanul áll az érdeklődők rendelkezésére.

Intelligens, megbízható nő magányos egyén lakását rendben tartaná kin szoba ellenében „Tisztelettel” jelisére a kiadóba.

Egyedülálló urtnó csinos szobát keres. Agyneműm van. Jelige: „Információk” a kiadóba.

Kalapja piszkos, formában? Rendbehozza Lampert, Jókai-tér hat. Régi helyén.

Sirkövek, mass. és deportált emlékek nagy választékban és mélyen leszállított árban. Handel utca, Budapest, Flumel-ut 2. Szombaton várva!

Bundák a készítőnél

festés és átszabás, alkalmi vételek. P O L L A K szücs. Alsóerdősor-u. 6. sz. (Divatesarnoknál)

Ne csináljon lakásgondot, keresse fel ifj. NAGYOT Lakások Főbérletek Társbérlet minden kerületben Albérlet minden kerületben Ne csináljon lakásgondot, keresse fel ifj. NAGYOT Budapest, VIII. ker., Vas-utca 5. szám

RÁDIÓJAVÍTÁS

Gyorsan, szakszertőn, helyszínen is! Díjazott vizsgákat és irajánlat. Nagy rádiócső- és pótkatód részraktár. Mérésék árak. CSALA RÁDIÓ, Madách-tér 6. I. em. Tel. 422-968.

A „Fasiszta lelkek“ véleménye — rólunk

X.
SZÁLASI MINT
„ZSIDÓBARÁT“

Magyarország tönkretévesítésének sorában, akiket hőrhözökben keresett fel Szirmai Rezső hírlapíró kollégánk, hogy lélektani tanulmányokat végezzék és belelásson ezeknek a szörnyetegeknek gondolatvilágába, el kellett jutnunk a bandavezérhez: Szálasi Ferenchez, ehhez az imbecillis brávohoz, akinek szereplése akkora szerencsétlenséget zúdított az országra, amely több volt a törökveszél és a tatárdalásnál. Ez a zöldinges, csizmás, agyalágyult „hős“, akinek bárgyu hívei, kik fantazmagóriáit egyáltalán nem értették, félistenként tisztelték, féktelen ambíciójában vállalkozott a lehetetlenre. Hajlandó volt kiszolgálni a németeket; őket kiszolgálni, az országot pedig nekik kiszolgáltatni, csak azért, hogy legalább átmenetileg uralomra jusson, hatalmi tébolyát kitombolhassa. Mindegy volt neki, hogy milyen áron. Fő, hogy ez az évtizedekig titkon dédelgetett vágya valóra válhasson és Szálasi—Szaloszján magyar-örnmény-német (apai nagyanyja német volt), sőt szlovák-keverék bevonulhasson a királyi Várba. Apja katonai tisztviselő volt, de Szálasi „Franci“ (ahogy becézték) gyermekkorában cipész, vagy misszionárius akart lenni. Az egész élete ilyen exaltált, mondjuk ki: bolond szélsőségekkel volt tele. Suszter vagy misszionárius! Prófétának képzelte magát és kiderült, hogy a politikában, országvezetésben suszter volt! Kár, hogy a falusi lábtyművész-nívójú, képzettségű és látókörű személy nem maradt meg a kaptafánál!

— Ön lángésznek tartja magát? — kérdezte tőle a „Fasiszta lelkek“ című könyv szerzője.

Erre azt a szabályos „blődéget“ felelte:

— Kérem, engem a jelenségek vizsgálatának eredménye érdekelt, függetlenül a személytől . . .

Mindig ilyen „magasrendű“ zagyvaságokat „nyilatkozott“ és ettől az értelmetlenségtől könnyelábadt a nyilasok szeme. „Vérvalóság“, „rögvalóság“, „talajgyökér“ — ezek voltak Szálasi kedvenc kifejezései, amelyekkel egy-

ideig fertőzte a magyar nyelvet. Mindig zavarosan beszélt, ami mindenütt a világon arra készítette volna a józan itéletűeket és főként az elmegyógyászokat, hogy mint futóbolondot zárt intézetbe dugják. Nálunk „magyarázni“ kezdtek a kifejezéseit, „elemezték“ a gyűléseken elhangzott sületlenségeit és végül akadtak „irástudók“, akik magyarba ültették át hontentotta nyelvezetét. Amikor a szegedi Csilagbörtönbe került, fanatizált követői valóságban szektát alakítottak, amely Szálasi fogoly-számát viselte jelvényként, vagy levegőbe emelkedett miniatűr sálalpakat hordott a gomblyukában. Ennek szimbolikus értelme: száll a szél. Folytonosan figyelmeztette viselőjét a későbbi „országvezetővel“ való lelki közönségre és az iránta való elkötelezettségre. Ezek valamennyien bünösek abban, hogy Magyarország a pusztulás útjára jutott.

A magyar zsidóság pusztulása az ő uralma, helyesebben rémuralma alatt következett be a maga teljes tragikusságában. Hogyan alakul ki az ilyen Isten ostorában, az ilyen pusztító néptribunban a zsidóellenesség?

— A családi házban antiszemita légkör volt? — tudakolta tőle erre ugyancsak kíváncsian Szirmai Rezső író és hírlapíró-társunk.

— Kassán (itt született Szálasi) a zsidók önkéntes gettóban éltek — válaszolta. — Mi sem érintkezünk velük. De nem is beszéltünk róluk. Noha például a háziorvosunk zsidó volt. Dr. Spitzer . . .

— Ez zavarta Önt?

— Egyáltalán nem. Közömbös voltam. Nem érdekelték a zsidók. Spitzer doktort a mama vette a házba gyermekorvosnak.

Szálasi hangoztatta, hogy a fogságban jól bántak vele és hogy mindenki udvarias volt hozzá.

Bezzeg ők . . .

— Önök is ilyen udvariasak voltak azokhoz, akiket a „teslivérek“ politikai fogolyként e ház (az Andrássy-ut 90) pincéibe vetettek?

— Az én tudomásom szerint igen. Ha atrocitás történt, arról én nem tudtam. Utasításom volt: a törvény betűit szigorúan alkalmazni kell.

— Amíg Ön „eszmei“ sikon működött, addig gyakorlati sikon rettenetes dolgok történtek az országban!

A „vezér“ nevetett és igyekezett elbagatellizálni a szörnyű tömegmészárlást, amit hívei és zsoldosai az ő nevében elkövettek.

— Nem hiszek el mindent, amit mesélnék. Csak azt hiszem el, amit magam tapasztalok. De egyszer elmondta nekem Vajna, a belügyminiszterem, hogy párttagok kiraboltak néhány zsidót. No — feleltem — statárium van, ítéljétek el őket, én azonnal aláírom a kivégzésüket. Néhány hét telt el, nem történt

semmi. Akkor én hoztam szóba az ügyet Vajna előtt, mire ő azt mondta, hogy a dolog még sem tartozik statáriális bíróság elé. Rászóltam: Mit sirtok nekem, ha nem intézkedtek? Ha nem komoly az ügy, hagyjatok békén, van nekem más dolgom! Ha megkomoly, ott van a statárium! Szálasi ismertette „államalkotó“ fantazmagóriáját és közölte, hogy ebben a talajvalóságban milyen szerepet szánt a magyar zsidóságnak:

— A Kárpát—Duna-nagy-medencében, vagyis Magyarországon, minden népszemélyiségnek meg lett volna a maga külön vezetője. Így a zsidóknak is, mindaddig, amíg a zsidók kitelepítését a világpolitikai helyzet lehetővé nem teszi.

Ő magát „ultraidealista“ tartotta. De vajjon ennek nevezhető-e az, — kérdezte igen jogosan a lelkibúvárlatot végző író —, aki nem akadályozta meg, noha hatalmában volt, az október 15.-e után történt szörnyű gyilkosságokat és rablásokat?

Hevesen válaszolt a kérdésre:

— Sohasem fogok hivatalozni bizonyos dolgokra. De az a zsidóság, amelyik ma él, csak nekem köszönheti életét! (Itt megállt a penna a cikk írójának kezében a csodálkozástól!) Ki merete volna március 19.-e után megtenni azt, amit én tettem? . . . Amikor meghallottam, hogy a zsidóságot kivizlik az országból külföldi munkaszolgálatra, a párt vezetőségének hivatalos értekezletén ezt mondtam: Nem szabad kiengedni az országból egyetlenegy zsidót sem! Olyan gazdagok vagyunk mi, hogy napi négymillió munkaórát nélkülözni tudunk? Nem szabad az egyetlen létező és komolyan felhasználható munkaerőt kiengedni az országból! Maradjanak csak itt benn, dolgozzanak nekünk! — A nemzet vagyona elleni árulásnak tekintem, ha ezt a munkaerőt Németországnak ajándékoznánk! A zsidó vagyonhoz sem nyúlhat senki, az a nemzet vagyona. És jöttek hozzám a rabbik, hogy segítsék a zsidóságon, ne engedjem, hogy kihurcolják az országból, tudják, hogy én igazságos ember vagyok . . . Miért jönnek hozzám most? — kérdeztem tőlük. — Ezelőtt kicsufoltak, leköpdöstek és most egyszerre igazságos vagyok? Talán legyenek a Mózesük? Később jöttek hozzám zsidók, hogy a nyilaskeresztes párton befűl alakítanának egy zsidó tago-

**MAGYAR
KÜLFORGALMI RT**
BUDAPEST, V., HARMINCAD-UTCA 6

(HAZAI BANK)

TELEFON:

189-561
189-562
189-563
189-564

*A 15 millió dolláros
amerikai árukölcsön
lebonyolítója*

zatot. (?) Mondtam nekik: ne lépjenek be a párta, ne akarjanak külön tagozatot alakítani, inkább legyenek jó cionisták. A zsidó vagyomból akartam lebonyolítani a háboru végén a zsidók kitelepítését. (Az asztalra üt.) Én voltam az első, aki követelte, hogy a Németországba vitt zsidókat vegyék nyilvántartásba, minden egyes zsidó személyről elszámolást kérek! Amikor uralomra kerültem, vegyes kommandónak kellett volna megalakulnia az én megbízottamból, a német kiküldöttből és a svájci Vöröskereszt megbízottjából. De nem lett belőle semmi, mert a németek húzták-halasztották a dolgot, nem voltak hajlandók követelésemet teljesíteni. Megmondtam, személy szerint akarok elszámolni minden egyes zsidóról magam és az Isten előtt.

— És közben tudta, hogy mi történik itt bent? Hogyan mérsárolják a baloldali keresztényeket és a zsidókat?

— Ezt csak Augsburgban tudtam meg — hazudta szemrehénes nélkül Szalasi. — De férjünk csak vissza arra, amit én csináltam és akartam csinálni a zsidók érdekében, arra, amiről előbb mondtam el részleteket. Miért nem csinálta ezt Horthy ur? És Sztyjay ur? A németek engem erőlyes fellépésemért Dachauba akartak vinni. Október 16-a után a németek engem megfenyegettek, én csupán átmenet vagyok — mondták —, én reakciós vagyok, reakciósabb Kállaynál és még örülhetek majd, ha csak Dachauba visznek. A zsidóság egy része bizott is bennem...

Mit mondjunk még el erről az örült „népholondítóról“, hogy portréja teljes legyen? Azt, hogy gyermekkorában kinainak csufolták, mert sárgás archőre volt; meg azt, hogy a moziban a trükkfilmekben „harsogva nevetett“ és hogy rendkívül érdekelte Nick Korter. A huszonnyolcfilléres regényeket „falta“. De „Redves olvasmány“ volt az Ember Tragédiája. Ezt „a világ legnagyobb kötött formában rögzített művelésének“ vélte. Értik? Mert én nem. Mindig nagyon szerettem aludni. A fogságban is hat-nyolc órát aludt egyfolytában. Az álmait másnap „rögzítette“, vagyis leírta. „Megállapította“, hogy sem Salamon, sem Dávid király nem lehet „zsidófaj“.

Mikor támadt az az érzése, hogy „nagy ember“ lesz? Ujabb gügye teória következik:

— Bennem három érzés uralkodott és uralkodik: 1. Igazságom van. 2. A világ reá fog jönni arra, hogy nekem igazságom van. 3. Az igazságomat én fogom megvalósítani. (A pokolban!)

Mivel ő „az ország felépítésével és a háboru megnyerésével“ volt elfoglalva, „nem tudhatta, mi történik a gettóban“. De egyébként is a bűncselekményeknek csak egy százalékát volt hajlandó közönséges bűncselekményként elbírálni, kilencvenkilenc százalékát legfeljebb lélektani szempontból tartotta bűncselekménynek. Mit szóljon eh-

hez az a sokszázezer legyilkolt zsidó testvérünk (igaz testvér és nem afféle Szalasi-„testvér“), aki ennek a lélektani módszernek esett áldozatul?

Jellemző Szalasinak az emberekről alkotott véleménye: — Minden ember bolond.

Csak az egyik szabadon jár, a másiknak nincs annyi protekciója, hogy szabadon maradjon.

Hasonló a hasonlót...

Tragédia és egyben tragédiánk oka: neki tulsokáig volt elegendő protekciója ahhoz, hogy szabadon maradjon.

GYÖRGY ENDRE

Zsidó Világkongresszus és Jewish Agency for Palestine

Magyarországi Képviselete, Statistika és Tudakozó Hivatalának, (Budapest, V., Wekerle-Sándor-u. 7.) közleménye

Az alant felsorolt személyek részére külföldről levél, vagy üzenet érkezett. Kérünk mindenkit, aki nevezettekről felvilágosítást adhat, közölni azt hivatalunkkal (V., Wekerle-Sándor-u. 7., Tel.: 185-069.) szombatheti és vasárnap kivételével, d. e. 9-1 óra között.

A címzett neve, külföldről megadott lakáscím, kereső:

Markovits Lili, szül. 1921, okt. 2. Svédországból Magyarországra érkezett. P. M. 153/1. Román Elza, apja Román Nándor, (Kassa). P. M. 153/2. Pini Katalin, szül. 1893, Bpest. Tricsztból deportáltak. P. M. 163/3.

Armay (Ormay) György, szül. 1910, Győr. P. M. 153/4. Springer Karolin, Bécs. Bécsből dep. P. M. 153/6. Grünhuiné sz. Fuchs Paula, 1891. P. M. 153/6. Max Spitzer. P. M. 150/2.

Felschmann Arnold, Budapest. P. M. 150/5. Felschmann Henrik, Und (Sopron mellett). P. M. 150/7. Rude Elza, szül. Rozsnyó. P. M. 150/10.

Klein Lajosné, kb. 47 éves, szül. Margitta. P. M. 149/1. Glück Margit, 22 éves, szül. Ujpest. P. M. 149/2.

Jachmann Kurt, Berlin, biztosító ügynök P. M. 149/3. Rosenfeld József, szül. 1899, Budapest. P. M. 149/4.

Smilovits Rózi. P. M. 151/1. Schwarcz Nagy Ilonka, anyja neve Beifeld Hermina. P. M. 151/2. Dénes-Freireich Iván, Bpest, 1927. P. M. 149/8.

Schwarcz Ignác, szül. 1912,

Hajdunánás. P. M. 146/10. Braun Lajos, szül. 1905, Búdszentmihály. P. M. 140/11. Koháné, szül. Tisch Kornélia, Pesterzsébet. P. M. 146/18. Özv. Schafer Ignácné, Nyiregyháza. P. M. 146/35. Wiener Nyira v. Nyirka, 9 és fél éves. P. M. 145/1.

Keller Sándor, szül. 1918, Budapest. P. M. 144/17. Talmus Gert, szül. 1924, Budapest. P. M. 144/18. Horváth Tibor rabbi, szül. 1921. P. M. 144/20.

Kellner Károlyné, szül. Pásztó, Budapest. P. M. 144/27. Glück Emil kb. 10 éves, anyja Debora. P. M. 143/3. Schönbald Hanna, szül. 1926, Kárpátalja. P. M. 143/9. Izsák Izilorné sz. Dzalovsky Elza, kb. 39 éves. P. M. 139/14.

Kárász György, sz. 1916. P. M. 133/21.

Wiesel vagy Weisel Etus. P. M. 127/6. Gold Lipótné. P. M. 124/12. Friedmann Ilona. P. M. 124/13. Gross Ferenc, sz. 1885, Gelse. P. M. 123/13.

Róth Jente, szül. Mezőkaszony, Mendel Róth lánya. P. M. 121/1.

Dr. Faragó Pál, előző címe Lendvay-u. 10. P. M. 119/4.

Felhívás a vidék zsidó tanítószákhoz.

Kérjük kartársainkat, hogy saját érdekükben sűrűn jeltessék egyesületünk címére (VII., Wesselényi-u. 44.) a következőket:

Van-e működési területükön, avagy közvetlen környékén olyan tanköteles koru gyermek, akinek hitoktatásáról nem törént gondoskodás

Országos I. r. Tanítóegyesület.

Szekely Emil ékezetes 26 Rákóczi-ut 26

brilliant, ékezet, aranyat, csütöt, órást legdrágábban vesz.

A pontos, megbízható

„DAVAJ“ BOY-vállalat

mindent ellát — (éjjel-nappal) Óránként 6 Ft

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Héber könyvtár (Szlarim)

veznek. „Jogos tulajdonostól“ jellegre a kiadóba.

Vásároljon osztálysorsjegyet a szerencséséről közmert

GETTLER bank- és váltóüzlet főúrúsnál

Budapest, Andrásy-ut 43.

hol sok fényereményt, korták a legnagyobbakat is többször nyerték.

Huzás már október 4-én kezdődik

Használt és új

bőröndök

kofferek, hátizsákok.

Vétel! Eladás!

WEIL

Népszínház-utca 26

Csillárt VESZ, ELAD, JAVIT, FELÜVEGEZ VOGEL csillártüzem VIII., Mária Terézia-tér 1.

A Szegedi Zsidó Hitközség pályázatol hirdet

metsző-előimádkozói és libereri

Általán. Pályázatok személyi adatai és eddigi működés megjelölésével, szeptember 30-ig a hitközség elnökségénél nyújtandók be. Utóközlésget csak a meghívottak térítnek.

Repülőköffer,

BÖRÖND „Federleicht“ ruhásák olcsón

TOLNAI-nál

Szabadságlér tizenhét. (Tözsdepalota)

Kóser háztartáshoz

VEZETŐNÖT KERESÉK, Adlyr Izidor, Nógrádbercel,

REBENWURZL

ort. kóser szalámi és konzervárak üzeme újból megkezdte működését

* Gyár: Kazinczy-u. 41. Üzlet: Laudon-u. 3. *

Lerakatok az egész városban

Hus- és zsirjegyeket beváltjuk

Hirek Palesztináról

Az arab államok megnyerése

illetve ennek szándéka jellemezte a londoni Lancaster-House-ban tartott Palesztina-konferencia első fázisát. — amelyen a közvetlenül érdekelt felek: zsidók és palesztinai arabok nem vettek részt. Ez — bármennyire is igyekeznek hivatalos körök palástoló ünnepélyes kijelentéseket tenni, — dr. Nachum Goldmann kijelentését látszik alálámasztani: a konferenciát nem készítették készen elő, ezért nem is hozhat megfelelő eredményt. Az angol kormány az adott helyzetben a „to make the best of a bad bargain” elvéből kiindulva — amint arról a nagy hírügynökségek és különösen az I. T. A. és Paltor-jelentések beszámoltak — a valójában angol-arab konferenciát az angol-arab középkeleti viszony megjavítására kívánta felhasználni. Attlee a szeptember 10-én tartott megnyitó beszédében szívélyesen üdvözölte a megjelent arab államokat és megjelenésükben a megértés jelét látta Anglia erőfeszései iránt. Az angol miniszterelnök történelmi visszapijlantást adott az arab nemzeti küzdelmekről, amelyek igazi segítséget csak Angliától kaphatnak. „Semmi sem választja el az arab világot Angliától, csak Palesztina — mondotta Attlee — és éppen ennek megbeszélésére jöttünk most össze.” Beszéde további részében sajnálkozását adott kifejezést, hogy a palesztinai arabok nem jöttek el a konferenciára, majd kijelentette: „Csak úgy lehet eredményt elérni a palesztinai kérdésben, ha mindenképp fél szem elől tartja a másik fél érdekeit is és hajlandó engedményeket tenni a béke érdekében”. Az egész beszéd folyamán különben ez volt az egyetlen rész, ahol ki nem ejtett ugyan, célzás történt a zsidókra; a miniszterelnök még csak formális sajnálkozását sem fejezte ki a zsidók távolmaradása fölött, annyira igyekezett a jelenlevő arab személynégek szimpátiáját Angliának Palesztinán kívüli eső politikájára számúra is megnyerni. Ez a kísérlet egyelőre eredménytelennek mondható, mert a konferencia háromnapos bevezető tanácskozását alatt az arabok udvarias formák között megmondták Attleának és Bevinnek, hogy ők sem fogadják el a Morrison-féle tervet. Attlee a konferencia folyamán is bejelentette, hogy a terv nem kéri Angliát, azon a delegációk javaslatának megfelelően, a tárgyalások folyamán változtatások eszközölhetők. Az angol sajtó élénk kommentárokkal kísérte a konferencia üléseit és megjegyzései meglehetősen sötétben látóak az eredményeket illetően. A sajtómegnyilatkozások azonban — mint a hivatalos angol sajtófogás szószólói — rávilágítanak arra, miért képtelen Anglia megoldani egyelőre a Palesztina-problémát. A „Times” szerint a konferencia célja, hogy tisztázza a Közép-Kelet szerepét a hontalan zsidók befogadásában. A lap szerint az arabok hajlandók lennének zsidókat befogadni, ha más államok is követnék példájukat. Ilyen feljogosítás mellett természetesen értendő, ha a Jewish Agency nem tud résztvenni a tanácskozáson, amelyeknek alapföggelata olyan távol van a zsidókérdés lényegének megértésétől. A „Daily Telegraph” szerint is a konferencia legfőbb célja az arab államok megnyerése eddigi negatív álláspontjuknak feladására és a palesztinai arabok befolyásolására, mert Attlee szövetségi szerint Anglia csak a palesztinai arabokat nem tudta meg-

nyerni maga számára. Már pedig a Közép-Keletnek erős kézhatalmára Anglia legfőbb érdeke és hogy pozíciójának gyors megerősítésére mennyire szükség van, bizonyítja az amerikai kereskedelmiügyi miniszternek Wallace-nek a héten elmondott beszéde, amelyben élesen bírálta az angol középkeleti politikát. A beszéd annak a mindinkább erősödő amerikai ellenzéknek a megnyilatkozása, amely a hivatalos külpolitikával szemben erőteljesebb amerikai külpolitikát követel, különösen Angliával szemben. És hogy ez a követelés éppen a Közép-Kelettel kapcsolatban kapott megfogalmazást, mutatja egyrészt ennek a területnek rendkívüli fontosságát, másrészt az amerikai elégedetlenséget Anglia Palesztina politikájával szemben. Ha a londoni konferencia eddig nem is hozott eredményt Anglia számára, alkal-

a zsidó egység döntő megszilárdítása és a Jewish Agency megerősítése

mat adott számára. Beszámoltunk már arról, hogy Anglia a konferencia sikerét biztosítandó, mindent elkövetett a zsidók megjelenésének elősegítésére. Kiszértelt a Colonial Office két irányban folytatta: nyomást kívánt gyakorolni a Jewish Agency-re külső zsidó szervek segítségével egyrészt, másrészt dr. Weizmannt kívánta szembéállítani a J. A. vel. A kettős kísérlet a zsidó egység megerősítésével végződött. Az Agudat Jisrael világ-szervezete vállalta magára, hogy a zsidó szervek külön konferenciára történő összehívásával igyekszik a helyzetet segíteni. Az angol főbb elnökök alatt tartott konferencia, amelyen az Agudán kívül résztvettek az Anglo Jewish Association, a Board of Deputies, sőt a J. A. képviselői is, elhatározta, hogy a

londoni Palesztina-konferencián egyetlen zsidó szerv sem vehet részt, ha attól a Jewish Agency távolmarad, vagy a részvételhez a J. A. nem járul hozzá. A konferencia a határozatot az angol főbbi körökkel a kormányval is. A zsidó szervek lehetetlennek tartják részvételüket egy olyan Palesztinával kapcsolatos konferencián, amelyen a Jewish Agency azért nem jelenik meg — mert mint ez ügyben legutóbbi kérésű szerv szerint — részvétel a zsidó érdekek szempontjából káros lenne. A zsidó szervek a döntése mellett figyelemreméltó, hogy mindazok a neves zsidó személyek is, akik egyéni meghívót kaptak a konferenciára, visszautasították a meghívást. A zsidók között nem akad Quisling. A Jewish Agency belső egységére mutat

oldódják... A jelenlegi nehéz helyzet az 1939-es Fehér Könyvnek tudható be, amelyet Nagybritannia minden vezető államférfia elítélt... A Balfour-deklaráció Zsidó Nemzeti Otthona a Jordán mindkét partján elterülő Palesztinára vonatkozott. A zsidóság mai helyzetében és tekintetével a világközönségre, a J. A. Végrehajó Bizottsága elhatározta, hogy a legmegszelvényű áldozatot hozza meg abból a célból, hogy megkönnyítse egy tartós és azonnal megvalósítható megoldás létrehozatalát. Ezért értesítettük az angol kormányt, hogy kézen állunk olyan terv megvalósítására, amely lehetővé ad egy életképes zsidó állam megteremtését Palesztinában megfelelő területen. Hogy ez az új területi áldozatot hozó döntés mit jelent a zsidó nép számára, kitűnik akkor, ha emlékeztetünkbe idézzük az 1922-es döntést, amely Transjorda-

Weizmann professzor levele,

amelyet a Colonial Office hozott nyilvánosságra a konferencia előkészítését ismertető egyéb levelezéssel együtt. A Jewish Agency a konferenciáról való távolmaradását szeptember 4-én levélben jelentette be a Gyarmatügyi Minisztériumnak és a levelet dr. Weizmann írta alá. Ez azért fontos, mert az előkészítő tanácskozások folyamán Mr. Hall gyarmatügyi miniszter igyekezett éket verni Weizmann és a J. A. Végrehajó Bizottságának többi tagjai közé. A részvételt visszautasító határozatot egyhanguan hozták meg. A rendkívül érdekes és történelmi jelentőségű levél rávilágít arra, milyen felelősségteljes megfontolások után hozta meg döntését a Végrehajó Bizottság. A levél néhány fontos részlete: „Senki nem érzi a J. A.-nél erősebben szükségét annak, hogy a Palesztina-probléma Ofélsége kormányával egyetértésben végre meg-

oldódják... A jelenlegi nehéz helyzet az 1939-es Fehér Könyvnek tudható be, amelyet Nagybritannia minden vezető államférfia elítélt... A Balfour-deklaráció Zsidó Nemzeti Otthona a Jordán mindkét partján elterülő Palesztinára vonatkozott. A zsidóság mai helyzetében és tekintetével a világközönségre, a J. A. Végrehajó Bizottsága elhatározta, hogy a legmegszelvényű áldozatot hozza meg abból a célból, hogy megkönnyítse egy tartós és azonnal megvalósítható megoldás létrehozatalát. Ezért értesítettük az angol kormányt, hogy kézen állunk olyan terv megvalósítására, amely lehetővé ad egy életképes zsidó állam megteremtését Palesztinában megfelelő területen. Hogy ez az új területi áldozatot hozó döntés mit jelent a zsidó nép számára, kitűnik akkor, ha emlékeztetünkbe idézzük az 1922-es döntést, amely Transjorda-

niát levégyva Palesztinából a zsidó nemzeti otthon területét kétharmadával kisebbsítette meg. Ezen állunk telt jaynalnál telmeas cagedacényl egyetlen zsidó vezető sem tehet anélkül, hogy a zsidó nép megvetését ne hívja ki maga ellen. Ezért nem vehetünk részt olyan tárgyaláson, amelyen a kiindulási alap a Mr. Morrison által bejelentett terv... Annak a készségünknek igazolására, hogy megoldást találjunk javasoltuk a konferenciát megelőző előkészítő tárgyalások lefolytatását abból a célból, hogy a közös meggyezés alapját megteremthesük. Enélkül egy formális konferenciának csak kevés esélye lehet sikeres eredmények elérésére... Az adott körülmények között, bár a J. A. szívesen venne részt a konferencián, a részvétel csak az általunk körvonalazott terv alapján lehetséges. A gyarmatügyi miniszter a levélre adott válaszában sajnálkozásának adott kifejezést a J. A. döntéséről, de kijelentette „Ofélsége Kormányának konferencia összehívásakor az arabok és zsidók számára egyaránt fontos kérdéseket kíván megválaszolni és nem engedheti meg, hogy a tanácskozáson tárgyalt terv az egyik fél számára meg... A döntéssel kapcsolatban a J. A. egyik szövetségese közölte a nyilvánossággal, hogy a határozatot nem lehet felülbíráni manőverezésnek tekinteni, mert a J. A.-nek számos indoka van a konferenciától való távolmaradásra. Ezek az okok összegezve a következők:

1. Amennyiben az angol kormány a Morrison-tervet is már korpremisszumnak tartja, amellyel az arabokkal való alkudozást kívánja megindítani, elkövetésük, hogy a tárgyalások végén még ehhez a zsidók számára elfogadhatatlan tervről is engedni fognak, az arabok javára.

2. A Morrison-terv tárgyalási alapul való elfogadása lehetetlenül teszi azon arab vezetőik számára a zsidó állam tervének elfogadását, akik pedig erre — értesüléseink szerint — már hajlandók, minthogy a brit delegáció ezt nem is kéri tőlük.

Ilyen értelemben nyilatkozott egy sajtóértelmezleten a Londonban tartozkodó dr. Nachum Goldmann is, aki kifejtette, hogy a J. A. kész hamarosan bekapcsolódni a konferencia munkájába, ha az egy megfelelő területen létesítendő életképes zsidó állam kérdését kívánja megválaszolni. Goldmann rávilágított arra, hogy a J. A. áldozatot hozó ajánlata következtében még soha sem adódott olyan kitűnő alkalom a megoldásra, mint most. E véleményét a következőkkel támasztja alá:

1. A J. A. elfogadja a feleslegét, amely részéről a sok területi veszteség után a legnagyobb áldozatot jelenti.

2. Az U. S. A. kormányja támogatja a J. A. tervét.

3. A brit sajtó, közvélemény és parlament kedvezően fogadja ezt a megoldást.

4. Jelentős arab személyiségek is megfontolják tárgyává lenniük a felosztás gondolatát, ha a brit kormány részéről annak támogatását látnák.

N. Goldmann kijelentette még, hogy ha a londoni megbeszélések eredménytelenek lennének, a J. A. az U. N. O. elé vinné Palesztina ügyét, de szívesebben látná a három fél közös megegyezését. Végül azonban ez is az U. N. O. elé kerülne, mert a megoldás egy

mandátumot érintene, amelynek a megváltoztatásához az U. N. O. hozzájárulása szükséges. Egyébként jólétesült körök még mindig lehetségesnek tartják a J. A. bekapcsolódását a konferencia munkájába, egyrészt, mert a különböző zsidó szervek az angol kormány felé történő közvetítéssel a részvétel lehetőségének megteremtésén fáradoznak, másrészt, mert egyes hírek szerint a Palesztinai Arab Főtanács is foglalkozik a részvétel gondolatával és a palesztinai arabok londoni megjelenése valószínűleg befolyásolná a J. A. elhatározását.

Palesztina mindennapos életét

Is befolyásolják a londoni tárgyalások. Beszámoltunk már arról, hogy a földalatti szervek tiltakozásuk jeléül általános szabotázsakcióba kezdtek mindenütt az országban. Ennek legsúlyosabb megnyilvánulása a Tel-Aviv-i Intelligence Service vezetője házának felrobbantása volt, ahol többen életüket is veszítették. A több helyen bekövetkezett támadások reakciójaként az angol parancsnok ismét több ízben időleges ostromállapotot hirdetett egyes városokban és kutatásokat fogatosított. A Wand-Leumi, a Nemzeti Tanács elhatározta, hogy a többször elhárított nem-együttműködés politikáját most már megváltoztatja. Ennek első lépéseként elrendelték, hogy a palesztinai kormány bizottságokban működő zsidó tagok mond-

janak le tisztségükről. A Jisuvot igazolomban tartják a Rechovotban bekövetkezett események is. Az itt állomásozó antiszemita lengyel Anders hadsereg tagjai ugyancsak egy zsidó asszonyt és egy brigádhoz tartozó zsidó katonát megöltek. A zsidó katonák temetésére Tel-Aviv egész lakossága kivonult és a tüntető tömeg az „antiszemita Anders hordák” Palesztinából való eltávolítását követelte. Az általános hangulat elmérgesedéséhez hozzájárult egy angol kémnek az elfogatása, majd szabadonbocsátása is, aki arabnak öltözve a beduinokat lázította a zsidók ellen. A kis Lawrancel egy zsidó rendőr letartóztatta, fölötté az angol rendőrtiszt azonban a kémét szabadon engedte.

(GELLÉRT)

Az alantl deportáltak most először adnak hírt magukról

Az Országos Zsidó Segítő Bizottság információi iradjának (Bethlen-lér 2.) hírei:

Baumann László beregszászi lakos, 19 éves; apja vendéglős.
Fridman Sándor, kolozsvári lakos, 19 éves.
Steiner György, szombathelyi lakos; apja ügyvéd. A braun-

schweigi magyar lágerben tartózkodnak.

Weisz Imre, budapesti lakos, (Király-u. 89.), az ambergi UNRRA sanatóriumában van.

ÓRÁT, ÉK SZERT

Neufeldtől

Soha nem létezett olcsó árban. Alkalmi vételek briliáns kövekben. Precíziós órajavító műhely.

Rákóczi-ut 3/a.

Órásoknak nagybani árai!

BALLON, LÖDEN-,
ÁTLÁTSZÓ- ÉS
VIHARKABÁT
VALENTA V., NÁDOR-UTCA 13

Költőasszony a partizánok élén

Nagy Ferenc miniszterelnök levelet írt Várnai Zseninek, a népszerű költőasszonynak, amelyben értesítette, hogy a magyar közlarság elnöke a Nemzeti Ellenállási Mozgalomban kifejtett vezető tevékenységének elismerésül a Magyar Szabadság Erdemrend ezüst fokozatát adományozta.

Ebből az alkalomból az Uj Élet részére Várnai Zseni a következőképpen ismertette a Nemzeti Ellenállási Mozgalomban való működését.

— Mint a „Várnai Zseni ellenállási mozgalom” vezetője és egyik szervezője, 1939-ben megindítottam elvbarátaimmal a nevemet viselő földalatti mozgalmat, melynek tagjaiból 1944 március 22-én megalakult a partizán csoport. A mozgalom szoros együttműködésben volt a Szentgyörgyi mozgalommal, amely mozgalom katonai kiképzőjét és szervezőjét, Dezsényi Miklós alezredest küldte át hozzánk, aki partizán csoportunk katonai kiképzését végezte. Meg kell itt jegyeznem, hogy ez a munkám természetesen folytatása volt annak, amit 1914-ben megkezdtem és ami az 1918-as forradalomban érte első nagy eredményét, amikor „Ne löjjenek, mert én is ott leszek” című versem sikerre vezette azt a forradalmat, amely a háború befejezését és a demokratikus erők kormányra jutását vitte ki. Üldöztetésem 1919 után kezdődött, nevem és munkásságom azóta képviselte az ellenállás fogalmát a reakcióval szemben mindazok előtt, akik egy független, szabad, a szocializmus felé haladó, demokratikus társadalomért akartak küzdeni s ennek köszönhető, hogy a kellő időben bátor és kiváló emberek csoportosultak körém, akikkel megkezdhetük harcunkat a megszálló német csapatok és a nyilas banditák ellen. Vezető társaimat 1944 december 15-én elfogták, kivallatásnak vetették alá őket, hogy tartózkodási helyemet kivegyék belőlük. S miután ez nem sikerült, halálra ítélték őket. Közben állandóan folyt ellenem a hajtvadászat. A nyilas sajtó uszító cikkeiben a fejemet követelte, fényképet közölték, rádiókörözést adtak ki ellenem, s Vajna Gábor akkori belügyminiszter személy szerint követelte, hogy engem és leányomat, Peterdi Máriát kézrekerítsék. Ez többször csupán hajszálon múlt és csak a véletlennek köszönhetjük megmenekülésüket.

(G. S.)

Hívjon! Jöjjön!

Veszek aranyértékű forintért: szőnyeg, porcellán, irógépet, régiség, férfi és női ruhákat, porzsa kabátot, fényképezőgépet, festményeket.

Gerstl-Majorosi

VIII., Eszterházy-utca 17. (Sándor-utca saroknál).

BENKŐ SORSJEGYE BANKÓ!

Az 50 éves Benkő Bank újra működik, mint sorsjegy forgató. Felhívja régi vevői figyelmét arra az óriási keresletre, ami az új osztályosorsjegy iránt mutatkozik. Ugy mint békében, most is minden második sorsjegy nyer! Saját érdekében haladéktalanul rendeljen egy sorsjegyet, lehetőleg azt a számú sorsjegyet, mellyel évekig játszott. Cím változatlan:

Bpest. VI., Andrassy-ut 56.

Küzásmárcius 4-én!

Mielőtt rádiót

vásárol, saját érdekében keressen fel, már 200 forinttól kezdve vásárolhat részletre is.

Márkás rádiók, zenegépek

alkalmi árban, nagy választékban. — Vétel. — Eladás. Rádiócsere.

ARUFORGALMI

Király-utca harmiacégy

Vendég 15, kávéházi berendezések, székek, asztalok olcsón

Rebenfeld
Telefon: 139-274
Népszínház-u. 31

WEISZ cukrászda

ujból megnyitott
Dob-utca 22

Állandóan friss, legfinomabb sütemények. Alkalmi rendelések. Ünnepi torták legjobban kivitelben.

ANGOL nyelveket ad

különböző bevált gyors módszerrel
AMERIKAI NŐ.
Wessely-utca 18., fétm. 6.

Nyakkendőjavítást

SZAKSZERŰEN vállal. H. R. né.
Thurzó-köz 10. I. 2. d. u. 1-3-ig.

Bakfis meiltartó

Gyártja: BARABÁS István
Magyarórádi Szabó-u. 40-42
Telefon: 428-721

A zsidó Baumgarten-dij

Múlt héten tartotta a Magyar Zsidók Országos Egyesülete kulturális osztálya alakuló ülését. Főszólaft az ülésen többek között *Peterdi Andor*, a kiváló költő is, aki *jogosan kifogásolta*, hogy a hitközség volt vezetősége a nehéz évek idején, amikor kiűtötték a zsidó írók, költők kezéből a tollat, nem támogatta — vagy csak néha-néha, morzsákkal — az igen rossz helyzetben lévő szellemi elitet. Ő maga több ízben járt el a hitközség akkori vezetőinél és arra való hivatkozással, hogy ezekben az években már nem részesülhetett a zsidó író a Baumgarten-dij juttatásaiából; zsidó Baumgarten-dij kitűzését kérte, de süket fülekre talált és amikor a gazdag bankárokat, pénzembereket kereste fel hasonló céllal, azok a főzsei „baisse”-re hivatkozva hártották el maguktól a kérést.

Mindenben igazat adok *Peterdi Andornak*, de tartozom annyival *dr. Csörgő Hugó*, a hitközség akkori főjegyzője emlékének, akit a németek 1944 októberében elhurcoltak és aki állítólag 1945 január 1-én Sachsenhausenben meghalt, hogy megemlékezzek arról, hogy az ő kezdeményezésére az OMIKE Kulturtanácsának javaslatára a hitközség akkori vezetősége igenis megalapította „Kiss József-dij” címen a zsidó Baumgarten-diját, amelyet 1943-ban *Szomorú Dezsőnek*, 1944-ben pedig *Szép Ernőnek* ítélte meg és fizetett ki. Támogatásban részesült ezen felül több zsidó író is ugyancsak *Csörgő Hugó* javaslatára, aki maga is íróember lévén, átértelte a magyar zsidó írók, költők akkori szomorú helyzetét. *Nem rajta mulott*, hogy ezek a díjak és támogatások, ahogyan *Peterdi Andor* mondotta, csak „morzsák” voltak.

Csörgő Hugó emlékének tiszteletben tartása mellett a történelmi hűségnek is tartoztam, amikor ezeket emlekedtem.

GELLÉRI MIKLÓS

Papir, írószer,

üzleti könyvek, kartotékok, az új rendelet szerinti raktárkönyvek

Weinberger és Fejérlé
VI., Deák-tér 6. (Anker-palota)

Mazot-alakulás a XIII. kerületben

A részben a hívők áldozatkészségéből ujjáépített Dózsa György-uti templom közvetlen szomszédságában lévő tanácsteremben tartotta vasárnap, szeptember 15-én délelőtt a Mazot XIII. kerületi csoportja alakuló gyűlését.

Dr. Lendvai Sándor körzeti elnök ismertette a maradék magyar zsidóságot egybefoglaló erőt képviselő Mazot célkitűzéseit.

Dr. Pásztor József megemlékezett néhai *dr. Mandel Sámuel*ről, a körzet nagyevű főrabbijáról s a templomról, melyet a faszlta dúlás tett tönkre és most ime, újra ép. A Mazot programjának ismeretelésében hangsúlyozta, hogy az egységre azért van szükség, hogy a magunk sorsát magunk intézhessük. Az egyesület táborába hívja az asszonyokat, akiknek döntő befolyása lesz a zsidó közéletben. Kitért a hazug vádakra, melyekkel a zsidóság mai vezetőit illetik

és éles szavakkal bélyegezte meg az egyenlenség-szítókat.

Dr. Mandel Sámuel né a nőegylet elnöke örömmel köszöntötte az egyesület megalapítását és a négyzet minden tagjának nevében részt kér az egyesület munkájából.

Solt György a VI. ker. testvérkörzet üdvözlőtét tolmácsolta. A Mazot célja a zsidóság átnevelése, irányt szabni törekvéseinek, az ifjuság önállóságra és felelősségre oktatása.

Dr. Szemere Samu az asszonyi munka fontosságát emelte ki a felekezeti közéletben.

Dr. Mandel Miklós körzeti rabbi szerint a zsidó embernek minden lehetőséget meg kell ragadnia, hogy öcsitől örökölte hagyományait megőrizze. Készen áll a templom s ez lelkesíti a XIII. kerületi körzet vezetőségét és közönségét, hogy törelelen erővel munkálkodjék a zsidóság közös érdekének megvalósításán.

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének közleményei:

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének hivatalos helyisége: **Andrássy-ut 81.** (volt Fészek-kávéház helyisége).
Hivatalos órák: hétköznapokon délután 2-6-ig.
Telefon: 424-734.

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének jövőheti ülését:

Szeptember 23-án délután 2/6 órákor a VI. kerületi fiók szervező ülése.

Tárgy: VI. kerületi vezetőség kijelölése és a szervezési munkálatok megkezdése.

Az ünnepekre való tekintettel a hét többi napján szüntel az egyesület munkája.

*

A Magyar Zsidók Egyesületének vezetősége valamennyi megalakult fiókjánál panaszirodát létesít abból a célból, hogy a tagok minden irányu panaszát

vagy kívánságát átvegyék és ügyükben eljárjanak.

A központi, **Andrássy-ut 81.** alatti panasziroda már megkezdte működését. Kérjük tagjainkat, mindennemű problémáikkal forduljanak ehhez az irodához bizalommal.

*

A VI. kerületi tagozat megszervezése céljából intézőbizottság alakult, melynek tagjai: *Szalai József, Solt György, Scher Samu, Hajtuszka József, Feleki Dávid, Pollák Lajos* és *Königsberg Sándor.*

GROSZ ARNOLD
orth. kóser étterme

Budapest, VII., Dob-utca 9.
Elsőrendű kiszolgálás, filléres árak. Ünnepekre előjegyzést vállalok.

Szabadsághegyen Noémi penzióban

változatlanul elsőrendű orth. kóser ellátás. Ünnepekre szobafoglalás. Telefon: 161-312. Cédrus-utca 5. Felhő-utca 11.

Illatszerek

oleső bevásárlási forrása. Beliczay beeresztő gyári áron kapható.

KLEIN SIMON
illatszertárban, VII., Dob-u. 46. Csányi-utcai oldal.

Szombaton zárva

Allázók figyelmebe

Orth. kóser szalámi és kolbászáruk ismét kaphatók **Papper-nél**
Bpest, VII., Dob-u. 19.

H I R E K

Az UJ ÉLET előfizetési díjai:

1 hónapra . . . 4 forint
negyedévre . . . 12 „
félévre 24 „
egész évre . . . 48 „

Az előfizetések postatakarékpénztári befizetési lappal küldendők be a 26.209 számú postatakarékpénztári számlára.

— Anyagtorlódás miatt „Hogy történt?” című cikksorozataunkat legközelebbi számmunkban folytatjuk.

— A Dózsa György-uti templom felavatása. A Dózsa György-uti templomkörzet szeptember hó 22-én, vasárnap délután 2/6 órákor ünnepélyes istentisztelet keretében avatja fel rendezőbizottság templomát. Az összes ültetvények, kiadónoképpen a 701. sz. idegen gyűjtő szociális és azokat, akik a templomban veszlelték át a közelműlnak borzalmas szenvedéseit, csatol hívja meg a Dózsa György-uti Templomkörzet előléhozása.

— Házasság. *Posztornák Klára* (Miskolc—Tölygy) és *dr. Keresz Henrik* főrabbi (Kaposvár) szeptember 17-én házasságot kötöttek. (Mindenképpen öröslő helyett)

Szobatársnót keres

ipariskolai tanulóéneky, esetleg elhatással. Vidéki előjel. „Aggremitt hozzon” jellegre a kiadóba.

Állásban lévő tisztviselőnk,

kétszolás, főbületi, szépen berendezett lakással

férjhez menne

urienberhez, 38-tól, kinek úzlet vagy üzeme van, vagy aki szintén állásban van „Bossz egyedül” jel. a kiadóba.

Élettársat keresek

38 éves leány-rekomponok, ki kemény, finomlelkű. Hasonló, becsületes, kerben hozzáillő férfiak jelentkezzenek. „Megértés jeleséget kap” jellegre a kiadóba.

Rendes keresettel bíró, intelligens **UREMBER**

Ismeretségét keresi

35-45-ig, lehet vidéki is, 16- megjelenésű, csinos, dolgozó ura lölyv. **HÁZASSÁG CÉLJÁVAL.** „Kék madár” jel. a kiadóba.

Junius 13-i számunkban „Eretek becsülnök” jelleggel megjelent hirdetésre

küldüdről válasz érkezett Kérjük a hirdetés feladóit, hogy nyomatékával jelentkezzenek kiadó-hivatalunkban.

SIRKŐ LŐWY-NÉL BUDÁN IL, FŐ-UTCA 79

(GÁZ-UTCAI VILLAGOS MEGÁLLÓVAL)

— Weisz Adolf, Fülöp József, Fülöp Dezső sírköveit a IX. 22-én, d. u. 9 órakor lesz a rákoskeresztúri zsidó temetőben. 22. szakasz, 29 sor. 10 sír.

— A Magyar Cionista Szövetség ebben az évben is megrendezi immár hagyományossá vált évünnepi istentiszteletét, Bpest, V., Arany János-u. 29. sz. alatti helyisége nagytermében. Jegyek válthatók 1946. szept. 16-tól kezdődően d. e. 9—1, d. u. 3—6 óráig, a Szövetség központi irodájában, V., Arany János-utca 29., I. emelet.

— Olvasóink figyelmébe. Lapunk mai számához mellékeljük a Glória R. T. felhívását. Glória sorsjegyei nagyon keresttek; ajánlatos tehát a mellékelt levelezőlapon a sorsjegyet minél előbb megrendelni, vagy a Glóriánál (Andrássy-ut 18., telefon 323-720) megvenni. Legnagyobb nyeresemény háromszáz ezer forint. Sorsjegyárak: egész lád., fél 12.—, negyed 6.— Ft. Megjegyezzük még, hogy a Glóriánál közösen működik az országosan ismert régi Gorró Bank, Delej Bank és Eörs országos sorsjegy árusító is.

— Sírköveátadás. Kertész Armin úr sírköveátadása szeptember hó 22-én d. e. 11 órakor lesz a rákoskeresztúri újtemető 17/a parcellájában (16-15).

Művészeti siremlékek

EICHBAUM MÓR és FIA
V., Rodolf-tér 3. (Mar-ti hídnál)

— Helyreigazítás. Lapunk szeptember 5-i számában dr. Végházi Istvánt téves információ alapján rabbinak tüntettük fel. Kérésére most közöljük, hogy dr. Végházi Istvánt még nem avatták rabbiná.

A Pesti Izr. Hitközségnél

azonnali belépésre alkalmazást nyer ösztönös vallásos, szigorúan a Sulchan Aruch szabványai szerint élő szakképzett

Sóchet u. Bódek,

valamint ugyanily előfeltétellel **baromfi Sóchet**

Az alkalmazottaknak másnemű feladatuk nincs. Kellő tudással rendelkező, a sechitó übedikóra alkalmas és arra méltó egyén közköltes kiképzést is, azután alkalmazást nyerhet. Jelentkezni lehet azonnal: Dr. Fischer Benjámin főrabbi urná, Budapest, VII., Wesselényi-u. 4. III.

Takarítasson

a TEMPO

valóval.
VI. TERÉZ-KÖRÜT 33.
IV. MOLNÁR-UTCA 22-24.
V. KOSSUTH L-TÉR 16-17.

Schulz Jenő cég

Órák-ékszerész (órájavitás)
VII., Wesselényi-u. 6., a régi házban

Gergely Miklós

Órájavitás és ékszerész
NYELV: Tel.: 422-345. ELADÁS!

Szölichauszi imaldók:

	Dohány	Rumbach	Bethlen	Csáky	Dózsa	Nagyfuv.	Fáva	Zugló
Vasárnap, szept. 22-én . . .	1/27	3/46	3/46	3/46	3/46	1/26	3/46	6
Hétfő-kedd, szept. 23-24-én	3/47	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27
Szerda, szept. 25-én	1/27	3/46	3/46	3/46	3/46	1/26	3/46	6

Házasságokat

diszkrétan, gyorsan közvetít:
GOLDNÉ, Alsóerdősor-utca nyolc, földszint 2 Fogad: 10-12-ig, 2-6-ig. Telefon: 225-480.

ESKÜVŐRE

divatos férfi- és női ruhák kölcsönzése.
Esküvői ruhák yétele.
RÓTI, Akácfa-utca 6.

Magas, jómegjelenésű, 40 éves, volt önálló kereskedő, jelenleg ipari szakmunkás **benősülne üzembe vagy üzletbe**
„Világosság” jelgére a kiadóba.

Nősülni szándékozom, keresek jóházból való, intelligens, finomlelkű, vallásos, orth. LEÁNYT vagy gyermektelen ASSZONYT, (elvált nem lehet)
30-36-ig. „Orth. sejtet” jelgére a kiadóba.

Fővárosi fogorvos rendeléssel és lakással rendelkező, egyedülmaradt, csinos uriaszony, ismerettség hiányában ezután próbál megismerkedni **házasság céljából**
50 évnél nem idősebb fogorvossal. „Lenősülés” jelgére a kiadóba. (Lehet vidéki is.)

50-es ur ismeretségét keresi **házasság céljából**
teljesen magáramaradt asszony, ki szeretők szíven kívül másval nem rendelkezik. Lehetőleg vidéki kereskedő sorsait várom: „Főberleti lakásom van” jelgére Boros hirdetőbe, Andrássy-ut 54.

Társaságbeli legdiszkrétább házasság-közvetítő, **Doktorné**
Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-930

Muskállisablakok bus özvegyei, leányait, üzletemnöket **férjhezad,**

Hjakat, időseket jól benősít Melliáné. Bp., Erkel-u. négy, II. 19. Válaszboríték. Köznapokon négytől-hatig.

Férjhezadnám
önálló kereséssel bíró hugomat, 40-50 év körüli, jókorező **iparoshoz, vagy kereskedőhöz**
„Biztos megélhetés” jelgére Gútos hirdetőbe, Bp., Csáky-u. 1.

Férjhezadnám

30 éves hugomat, önálló iparra, berendezett 2 szobás főberleti lakással és berendezett üzemmel
„35-40-ig” jelgére New-York hirdetőbe, Erzsébet-körút 9.

Hölgyeim,

olyan hozzáműlő, csinos, jómegjelenésű, báletti érzékkel rendelkező, jómódu asszonyt vagy leányt keresek **élettársul,**
éki deportálásból tért vissza, iparral rendelkező pártiparost hozzásegítené az önállósításához. „Gyermek nem akadály” jelgére a kiadóba.

Szombattartó, intelligens, adminisztrációhoz értő, reprezentatív térf **benősülhet nagy vidéki városban levő gyárüzembe.**
Esetleg benősülés nélkül is, 25-42 évig „Teljes címmel” jelgére a kiadóba.

Egyedül maradt, 28 éves, csinos asszony, állásban lévő tisztviselő **házasság céljából**
megismerkedne olyan urral, kinek szép otthonra és jó feltételre lenne szüksége. 33-48-ig. „Baldogga toszem” jelgére a kiadóba.

Nősülné
33 éves, érettségizett, férfi, hozzáillő, kivándorolási szándékozóval. „Uj élet” jelgére a kiadóba.

Jómegjelenésű, 45 éves uriaszony csinos lakással és megélhetéssel keresi **házasság céljából**
biztos egzisztenciája, 52-58 éves ur ismeretségét, lehet vidéki is. „Házias” jelgére a kiadóba.

Kivitetném Amerikába azt az érettségizett, vallásos, magas, jómegjelenésű férfit, 23 éves, magas, csinos leányom részére **férjül,**
ki teljesen minden tekintetben meggyernő. Illető amerikai gyarámban mint tár, működne.
Cím: Budapest, 7. postafiók 48.

EGYEDÜLMARADT, vidéki, jómódu, jómegjelenésű, **33 éves szabómester** barátainak keresek korban hozzáillő, jómegjelenésű **házas feleséget**
„Esetleg textilszakmába benősülné” jelgére a kiadóba.

HÁZVEZETŐNŐI, ANYAHELYETTESI vagy más ÁLLÁST VÁLLAL deportált uriaszony. „Egyedül vagyok” jelgére a kiadóba.

A zsinagóga naptára

Szeptember 19. csütörtök: Elul 23, péntek: 24, szombat: 25, vasárnap: 26, (Szüléhosz), hétfő: 27, kedd: 28, szerda: 29 (Zöchaur bürisz), szeptember 26. csütörtök: Tisri 1 (Ros-Hásónó).

Szombaton, szeptember 21-én kell szidra: Nicovim-Vájélech, háftóra: Jesája LXI, 10—LXII, 12.

Imaldók:

Imaházak	Péntek		Szombat		Hétkönap		
	este	reggel	d	d	este	reggel	
Dohány	1/27	7/28	10	7/28	7	1/27	
Rumbach	1/27	7/10	4/27	1/28	7	3/27	
Bethlen	1/27	7/10	4/27	1/28	7	1/27	
Csáky	1/27	7/10	4/27	1/28	7	3/27	
Dózsa	1/27	7/10	4/27	1/28	7	3/27	
Nagyfuv.	1/27	8	—	4/27	1/28	7	3/27
Fáva	1/27	9	—	4/27	1/28	7	3/27
Zugló	1/27	7/10	4/27	1/28	7	3/27	
Füürváb.	1/27	7/10	4/27	1/28	7	3/27	
Leányvár.	1/27	7/10	4/27	1/28	7	3/27	

Péntekest gyertyagyújtás: 6 óra 30 perckor.

Dudal istentiszteletek: Ujlaki templomban (III., Zsigmond-u. 49.) és Lágymányoson (XI., Bocskay-ut 37) péntek este 7/7 órakor, szombat d. e. 11 órakor, a pasareti imaházban (Torockó-ut 6/b.) péntek este 7/7 órakor, szombat reggel 8 órakor, Fő-utca 12. szám alatt péntek este 7/7 órakor.

Óbudai templom: III., Zichy-utca 9., péntek és ünnep este 7 órakor, szombat és ünnep d. e. 9 órakor.

Vidéki kereskedő
ingatlanos, megismerkedne **házasság céljából**
jómódu özvegyel, esetleg benősülné. „57 éves” jel. a kiadóba.

Egyedülálló 40 éves amerikai utlevéllel rendelkező urnő **megismerkedne**
hozzáillő, jószituált iparossal. „Kivándorlást lehetőséget nyújtok” jelgére a kiadóba.

UJÉLET
A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal VII., Sip-u. 12 — Telefon: 423-030

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felelős szerkesztő és felelős kiadó **ROOZ REZSŐ**

Postakörékpóztári csekkzámla száma: 26.203. (Magyarországi Izraeliák Országos Irodája.)

Beküldött kéziratokat nem örtzünk meg s visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomda mintézet Rt. körforgógepein. Fei. nyomdavezető: Margittay Antal.